

ROMÂNIA
INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI
OMBUDSMAN

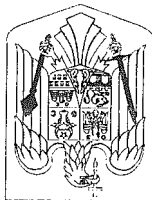

PROTECȚIA DREPTURILOR COPILULUI

Raport special

ROMÂNIA

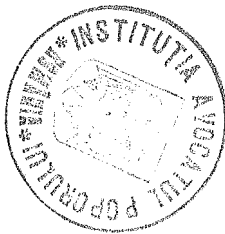
AVOCATUL POPORULUI

OMBUDSMAN

B-dul Iancu de Hunedoara, nr. 3-5, Sector 1, cod 71.204, București
Telefon: 231.5001 / Fax: 231.5000

RAPORT SPECIAL

PROTECȚIA DREPTURILOR COPILULUI
(octombrie 1998 – august 2000)

Întocmit de:

ECATERINA LAUDATU – Șef Departament
EMILIA DATCU – Expert
ADINA DEFTU – Expert
RALUCA POPA – Expert

Au colaborat:

FLORIN NEGOIȚĂ – Conseilier
BOGDAN PARASCHIV – Expert
ANCA MAN – Expert

CUPRINS

Cuvânt introductiv, Paul Mitroi – Avocatul Poporului	5
Avocatul Poporului și drepturile copilului	7
Care sunt drepturile copilului frecvent încălcate?	13
Separarea copilului de familia firească – singurul sistem de protecție care funcționează	14
Dreptul copilului aflat în dificultate la protecție alternativă	24
✕Drepturile copiilor din instituții	43✕
Copiii în conflict cu legea	49
✕Copiii cu nevoi speciale	52✕
Copiii aflați în pericol în propria familie	53
Protecția femeii și a mamei	54
Dreptul copilului la întreținere	59
Alocația de întreținere, contribuție la întreținere, pensie de întreținere	61
Protecția familiei cu copii	63
• dreptul la ajutor social	64
• dreptul la locuință socială	67
Dreptul la educație școlară	69
Implicarea Organizațiilor Neguvernamentale	72
Concluzii	73
Recomandări pentru modificarea legislației	73

ROMÂNIA

AVOCATUL POPORULUI
OMBUDSMAN

B-dul Iancu de Hunedoara, nr. 3-5, Sector 1, cod 71.204, București

Telefon: 231.5001 / Fax: 231.5000

R.G. NR. 8304/2

Ministerul Afacerilor Externe
Domnului Petre Roman
Ministru de Stat

Stimate Domnule Ministru,

Ne face plăcere să vă transmitem Raportul Special "Protecția drepturilor copilului", realizat de către Departamentul care examinează plângerile ce au ca obiect încălcarea drepturilor copilului, a femeii și a familiei.

Raportul se bazează pe o cazuistică variată, iar comentariile și propunerile adresate autorităților publice oferă imaginea globală a condiției copilului într-o perioadă în care problema copiilor aflați în dificultate a devenit obiect de dezbatere europeană.

Având în vedere implicarea dumneavoastră în această problemă am considerat că ar putea fi un material folositor.

Apreciem că raportul, care abordează critic și imparțial o problemă atât de actuală și de sensibilă cum este aceea a drepturilor copilului, poate contribui, prin propunerile și recomandările pe care le conține, la o reformă a sistemului, în care primul beneficiar să fie,, cu adevărat, copilul.

Cu deosebită considerație

Paul Mitroi

Avocatul Poporului

4/20.06.

Cuvânt introductiv

Instituția Avocatul Poporului, instituție caracteristică statului democratic, a apărut în România după schimbările de la sfârșitul anului 1989, fiind prevăzută în Constituția din 1991 și structurată prin Legea organică nr. 35/1997.

Scopul acestei instituții este apărarea drepturilor și libertăților cetățeanului în raport cu autoritățile publice.

Având în vedere dispozițiile legale, instituția a fost organizată pentru a cuprinde un spectru larg de probleme care se ivesc în raportul dintre cetățean și autoritățile statului, ele fiind grupate, în prezent, în patru departamente care, putem afirma, includ întreaga gamă a drepturilor omului prevăzută în Constituția României, în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în celelalte convenții și tratate la care România este parte.

Astfel, un departament se ocupă de problemele administrației publice centrale și locale, de urbanism și protecția mediului, altul de protecția socială a muncii și a proprietății, alt departament de probleme privind ordinea publică, servicii militare și speciale, penitenciare, precum și protecția minorităților, cultelor și străinilor.

Unul dintre departamente se ocupă de probleme privind protecția copilului, a femeii și a familiei, a educației și culturii, precum și a instituțiilor de reeducare pentru minori.

Datorită cazuisticii diverse și numeroase s-a considerat necesară întocmirea unui Raport special privind protecția drepturilor copilului în perioada octombrie 1998 – august 2000, perioadă în care instituția noastră a început să lucreze efectiv, având personal calificat, organizare corespunzătoare și o motivație specială din partea tinerilor specialiști care lucrează în departamentul de specialitate.

Instituția noastră nu reproduce instituțiile și organele deja existente și nici nu se substituie acestora. Menționăm că, potrivit Legii de organizare și funcționare, Avocatul Poporului nu se substituie altor organe și instituții din cadrul organizării statale, ci, prin metode de implementare și persuasiune specifice, contribuie la realizarea unei vieți sociale normale și la dezvoltarea statului român pentru a deveni într-adevăr un stat de drept.

Dosarele pe care le deschidem la sesizarea persoanelor fizice sau prin sesizarea din oficiu se finalizează cu recomandările pe care instituția le emite, recomandări motivate în fapt și drept și care ne străduim să fie adoptate cât mai repede de către cei care în activitatea lor au încălcat unele dispoziții legale sau au comis abuzuri. În caz contrar, Avocatul Poporului se adresează organelor ierarhic superioare, până la cel mai înalt nivel.

De aceea, în afara raporturilor anuale care, potrivit legii, au fost depuse și aprobate de către Parlamentul României (Raport pe perioada 1997 – 1998 și pe anul 1999), am considerat că, pentru unele domenii în care există o cazuistică mai bogată și sunt necesare măsuri de îmbunătățire a activității, să întocmim unele Rapoarte speciale care să răspundă cerințelor și scopurilor pentru care instituția a fost creată.

Credem că raportul de față, la care întregul departament și-a adus contribuția, corespunde acestei exigențe, și dorim ca el să aibă o difuzare cât mai largă.

De asemenea, publicarea acestui Raport se face cu intenția de a promova drepturile copilului și a demonstra că Avocatul Poporului este pregătit să intervină în apărarea drepturilor copilului atunci când acestea sunt încălcate prin activitatea sau prin lipsa de activitate a autorităților publice.

Cu respectul pe care îl datorăm autorităților publice care depun eforturi susținute pentru realizarea drepturilor copilului, subliniem că scopul Raportului este de a atrage atenția în primul rând asupra lipsurilor din acest domeniu.

Mulțumim autorităților publice care ne-au sprijinit în demersurile întreprinse și au pus în practică recomandările noastre, contribuind și în acest mod la îmbunătățirea condiției copilului în România.

De asemenea, mulțumim Reprezentanței UNICEF în România, care ne-a sprijinit în publicarea acestui Raport.

Paul Mitroi

Avocatul Poporului

AVOCATUL POPORULUI ȘI DREPTURILE COPILULUI

La 10 ani de la ratificarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului (Legea nr. 18 din 27 septembrie 1990) și de la primul Summit mondial de la New York dedicat copiilor, problema drepturilor copilului din România, și mai ales a drepturilor copiilor din instituții, devine obiect de dezbateră europeană.

Drepturile stabilite prin Convenție transpun principii și norme universale pentru statutul copiilor, acesta fiind singurul tratat internațional asupra drepturilor omului care include, pe lângă drepturi civile și politice, și drepturi economice, sociale și culturale.

Ratificând Convenția, România s-a angajat să respecte aceste drepturi și să promoveze politici sociale în favoarea copilului.

Comitetul pentru Drepturile Copilului de la Geneva, însărcinat să controleze aplicarea Convenției de către statele-părți, **poate face sugestii și recomandări statelor părți, dar nu este mandatat să primească și să examineze plângeri individuale în legătură cu violarea drepturilor copilului.**

Fiecare stat-parte și-a creat mecanismele sale proprii pentru primirea și examinarea plângerilor individuale care au ca obiect încălcarea drepturilor omului, deci și ale copiilor.

Constituția din anul 1991 a creat instituția Avocatul Poporului a cărei organizare și funcționare este reglementată prin **Legea nr. 35/1997**, completându-se astfel sistemul instituțiilor democratice caracteristice unui stat de drept. Avocatul Poporului devine astfel **principalul mecanism extra-judiciar de protecție a drepturilor omului în raporturile cetățeanului cu autoritățile administrației publice.**

Statutul Avocatului Poporului

Potrivit legii, Avocatul Poporului este **independent** față de orice autoritate publică, aceasta fiind condiția esențială a eficacității și a credibilității sale. Dispozițiile art. 2 alin.1 și alin. 3 din Legea nr. 35/1997 stipulează că „Avocatul Poporului nu poate fi supus nici unui mandat imperativ sau reprezentativ. Nimeni nu îl poate obliga pe Avocatul Poporului să se supună instrucțiunilor sau dispozițiilor sale.”

În exercitarea atribuțiilor sale Avocatul Poporului are dreptul să facă **anchete proprii**, având acces la toate informațiile pe care le dețin autoritățile publice (inclusiv la documentele secrete), și poate **emite recomandări** către acestea, care nu pot fi supuse nici controlului parlamentar și nici controlului judecătoresc.

Avocatul Poporului intervine atunci când este sesizat de o persoană fizică sau se poate sesiza din oficiu când află pe orice altă cale că drepturile sau libertățile acesteia au fost încălcate (informații din presă, televiziune, ONG, alte cereri sau date obținute cu prilejul unor investigații) prin activitatea sau inactivitatea autorităților publice.

Primele sesizări din oficiu ale instituției Avocatul Poporului au avut ca obiect protecția drepturilor copilului.

Accesul copiilor la Avocatul Poporului

Potrivit Legii nr. 35/1997, art. 14 alin.(2) „Cererile pot fi adresate de orice persoană fizică, **fără deosebire de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase**“. Astfel, este evident faptul că orice copil care știe să scrie, se poate adresa direct Avocatului Poporului. Informațiile obținute verbal de la copii, sau de la alte persoane care au cunoștință de faptul că drepturile unor copii sunt încălcate, reprezintă surse de autosesizare.

Marea majoritate a plângerilor care au ca obiect drepturile copilului sunt adresate de către părinți sau rude apropiate. Până în prezent sunt înregistrate doar **trei plângeri semnate de copii sub vârsta de 14 ani**: o fată de 13 ani consideră că drepturile sale sunt încălcate ca urmare a divorțului intervenit între părinți, alt copil de 8 ani ne solicită sprijinul deoarece este părăsit de tată, mama nu are venituri, iar demersurile realizate pe lângă autorități au rămas fără nici un rezultat. A treia cerere este semnată de șase frați (cel mai mic fiind în vârstă de 7 ani) care se simt amenințați de o eventuală decizie a Comisiei pentru Protecția Copilului Gorj de a-i interna în instituții rezidențiale.

Potrivit Regulamentului de organizare și funcționare (Monitorul Oficial nr. 393/1999), Avocatul Poporului este organizat pe departamente, iar **protecția drepturilor copilului reprezintă obiect de activitate al unui departament specializat**.

Se răspunde astfel și exigențelor formulate de **Recomandarea 1286 (1996)** privind o strategie europeană pentru copii (**Consiliul European** în cooperare cu **UNICEF**) care încurajează statele reunite în Consiliul European să instituie, printre altele, un mediator (ombudsman) pentru copii sau orice altă structură care prezintă garanții de independență și competențele necesare unei reale promovări a condiției copilului.

Din luna octombrie 1998, de când departamentul a început să lucreze efectiv, și până în luna aprilie 2000, Avocatul Poporului a intervenit în 173 de cazuri de încălcare a drepturilor copilului, din care 35 reprezintă sesizări din oficiu.

Situația statistică a dosarelor luate în lucru se prezintă astfel:

Anul	Total dosare	Protecția copilului	Sesizări din oficiu
1998 (oct.-dec.)	71	39	9
1999	237	81	15
2000 (ian.-aug.)	182	76	17
Total	490	196	41

Din totalul de 196 de dosare luate în lucru, au fost finalizate 99 din care 79 au fost închise în favoarea copilului, iar în 20 cazuri nu s-a confirmat situația de încălcare a drepturilor.

Restul de 97 dosare sunt în lucru, multe în așteptare, în sensul că autoritățile și-au însușit recomandarea noastră, dar realizarea efectivă a dreptului este imposibilă din lipsă de fonduri sau pentru că nu există locuințele sociale la care familiile respective (cu copii) au dreptul la repartitie cu prioritate.

Anul	Total dosare	Dosare închise	În favoarea copilului
1998 (oct.- dec)	39	28	22
1999	81	52	41
2000 (ian.-aug.)	76	19	16

Autoritățile publice la care Avocatul Poporului a intervenit

Atunci când drepturile copilului sunt încălcate prin activitatea sau inactivitatea autorităților publice, Avocatul Poporului intervine și recomandă, de cele mai multe ori, realizarea dreptului, dar și repunerea în situația anterioară sau repararea pagubei.

Din perspectiva **promovării drepturilor copilului**, Avocatul Poporului a intervenit și pe lângă unele organisme private care, deși nu sunt obligate prin lege să ne răspundă sau să ne dea informații, au reacționat favorabil, contribuind prin activitatea lor la rezolvarea unor situații dificile (de exemplu, firmele Electrolux sau S.C. B.M.P. Textil).

Referitor la protecția drepturilor copilului, Avocatul Poporului s-a adresat autorităților publice urmărind:

- Solicitarea de informații (evaluări, copii după anchete sociale, copii după diferite alte acte administrative, puncte de vedere privind anumite situații de fapt);
- Informarea unor autorități în legătură cu demersurile întreprinse (Comisiile de specialitate ale Camerei Deputaților și ale Senatului, Președinți de Consilii județene);
- Formularea de Recomandări privind realizarea dreptului: măsuri de protecție (în conf. cu Codul familiei/Ordonanța de Urgență nr.26/1997), dreptul la întreținere, ajutor social, locuință socială, reevaluarea situației, alocație suplimentară, alocație de plasament, clarificarea statutului juridic, clarificarea statutului civil, dreptul la educație școlară, alocație de stat, medicamente gratuite, burse sociale, concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 2 ani etc.

Unele recomandări adresate autorităților administrației publice centrale (în special Departamentului pentru Protecția Copilului) au avut ca obiect luarea de măsuri pentru eliminarea unor practici abuzive în declanșarea procedurilor de declarare judecătorească a abandonului sau de pregătire a actelor administrative necesare pentru încuviințarea adopției internaționale, propuneri de modificare a unor acte normative s.a.

Avocatul Poporului a mai intervenit și pe lângă organisme private care, conform legii, îndeplinesc unele funcții publice, cum ar fi Colegiul medicilor sau Asociația Amurtel, care asigură protecție copiilor lipsiți de ocrotire părintească în centre de plasament private.

De regulă, Avocatul Poporului intervine pe lângă **primar** în calitatea acestuia de **autoritate tutelară, ofițer de stare civilă** și în calitate de autoritate executivă, prin dispoziția căruia se **acordă ajutor social sau ajutor de urgență**.

Indiferent dacă drepturile copilului sunt încălcate de către părinți, din motive imputabile acestora (comportament abuziv, maltratare, neglijență, abandon), sau părinții nu sunt în măsură (din motive neimputabile) să asigure copiilor condiții corespunzătoare de creștere și educare, sau aceștia nu mai există în mod fizic ori legal, Avocatul Poporului solicită primarului fie informații, fie luarea unor măsuri de protecție a copiilor în conformitate cu prevederile din Codul familiei.

Dacă primarul nu reușește, la nivelul comunității, să ia măsuri adecvate nevoilor copilului, îi recomandă să solicite sprijinul Comisiei pentru Protecția Copilului.

În mod constant ne adresăm autorității tutelare (chiar dacă avem certitudinea că măsurile de protecție vor fi luate la nivel județean), cu scopul de a promova drepturile copilului și de a reaminti acesteia că, prin lege, are obligația de a supraveghea modul în care părinții își exercită drepturile părintești și de a interveni în relațiile dintre părinți și copii atunci când apar disfuncții cu consecințe defavorabile asupra dezvoltării copilului.

Astfel, primarul s-ar putea implica mai mult în acțiunile de prevenire a abandonului și a neglijării copilului și ar putea determina și consiliul local să identifice și să dezvolte unele servicii/suport pentru copil și familie, în sensul obligațiilor stipulate de prevederile art. 22 din O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate.

Ne adresăm **autorităților publice centrale**, de regulă, atunci când serviciile lor descentralizate nu răspund față de demersurile Avocatului Poporului sau când nu acționează în conformitate cu recomandările acestuia. De asemenea, informăm autoritățile centrale în cazurile de nerespectare a legislației.

Avocatul Poporului s-a adresat și **primului-ministru al României**, în cinci situații, ca urmare a sesizării din oficiu în legătură cu încălcarea drepturilor copilului din centrele de plasament, cămine spital, lipsa de protecție a copiilor care comit fapte prevăzute de legea penală, dar care nu răspund penal, tergiversarea predării unor instituții către consiliile județene ca urmare a prevederilor O.U.G. nr.192/1999, precum și pentru reintroducerea în textul O.U.G. nr.102/1999 a facilităților de transport și telefon pentru familiile care îngrijesc copii cu handicap.

Autoritățile administrației publice locale

- Primarul (autoritate tutelară, ofițer de stare civilă), ca autoritate prin dispoziția căreia se acordă ajutor social și ajutor de urgență sau care pregătește dosarele pentru acordarea alocației suplimentare (atribuții prevăzute de Codul familiei; Legea administrației publice locale nr.69/1991, Legea nr.67/1995 privind ajutorul social, Legea nr.119/1997 privind alocația suplimentară pentru familiile cu copii);
- Consiliul local care gestionează locuințele sociale, oferă servicii pentru bunăstarea copiilor, întocmește dosare pentru plata alocației de stat (atribuții prevăzute în Legea locuinței nr.114/1996, O.U.G.nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, Legea nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii;
- Consiliul județean care finanțează centre de plasament, exercită drepturile părintești pentru copiii lipsiți de ocrotire părintească și care nu sunt protejați în conformitate cu Codul familiei (O.U.G.nr. 26/1997);
 - Comisia pentru Protecția Copilului ca organ de specialitate al Consiliului județean și ca organ de decizie pentru măsurile de protecție a copiilor aflați în

dificultate și întocmirea dosarului administrativ în vederea adopției (O.U.G. nr.25/1997 și O.U.G.nr. 26/1997);

■ Serviciul Public Specializat pentru Protecția Copilului ca instituție publică (O.U.G. nr.26/1997).

Autoritățile administrației publice centrale, precum și serviciile descentralizate ale acestora:

- Primul-ministru
- Ministrul finanțelor
- Ministrul muncii și protecției sociale, Direcții Generale de Muncă și Protecție Socială, Comisiile, Oficiile și Institutul Național de Expertiză Medicală
- Ministrul sănătății, Direcții de Sănătate Publică, Spitale
- Ministrul educației naționale, Inspectorate județene, Școli
- Secretariatul de Stat pentru Persoane cu Handicap, ITSPH, Comisia Superioară de Expertiză a Persoanelor cu Handicap, Inspectorate teritoriale, Comisiile de Expertiză medicală (reorganizate prin O.U.G.nr.102/1999), Cămine spital
- Departamentul pentru Protecția Copilului (devenit Agenție Națională)
- Comitetul Român pentru Adopții
- Ministerul de Interne, Inspectorate județene de poliție, Secții de Poliție
- Ministerul de Justiție, Direcția Generală a Penitenciarelor, Centre de reeducare.

Autoritate legislativă

În spiritul promovării drepturilor copilului ne-am adresat Parlamentului României, comisiilor de specialitate ale Camerei Deputaților și ale Senatului, atrăgând atenția asupra unor aspecte privind necesitatea câtorva modificări legislative.

- Camera Deputaților – Comisia pentru Buget, Finanțe și Bănci; Comisia pentru Sănătate și Familie; Comisia pentru Muncă și Protecție Socială, Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale
- ♦ Senat – Comisia pentru Buget, Finanțe și Bănci; Comisia pentru Drepturile Omului; Comisia pentru Muncă, Protecție Socială și Problemele Șomajului; Comisia pentru Sănătate, Ecologie și Sport.

Autoritate judecătorească

Instanțele judecătorești soluționează conflictele care afectează relațiile dintre părinți și copii, cenzurează excesele părinților în exercițiul drepturilor și îndatoririlor față de copii, sancționează faptele care aduc atingere integrității fizice și psihice a copilului și impun îndeplinirea de către părinți a obligației legale de întreținere.

Instanța de judecată este chemată să ia măsuri de protecție a drepturilor în următoarele situații:

- Stabilirea obligației de întreținere a fiecărui părinte față de copil, a felului acesteia, precum și a modalității de executare

- Definitivarea statutului civil al copilului
- Stabilirea domiciliului copilului la unul dintre părinți, dacă aceștia au locuințe separate și nu se înțeleg în legătură cu locul unde va sta copilul.

Încredințarea copilului la desfacerea căsătoriei nu este o măsură de protecție propriu zisă a copilului, ci are semnificație asupra raporturilor dintre părinți și copii.

Ori de câte ori petiționarii s-au plâns că drepturile copilului au fost încălcate prin modul în care instanțele judecătorești au soluționat un litigiu, nu s-a intervenit deoarece, potrivit art. 15 alin.(4) „Nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare cererile privind actele (...) autorității judecătorești“.

Ne-am adresat totuși **instanțelor judecătorești** (judecătorii, tribunale, curți de apel) fie solicitând informații, fie în situații de:

- Tergiversare a unor procese care afectează drepturile copiilor (de regulă, de divorț)
- Dificultăți în punerea în executare a unor hotărâri judecătorești definitive și irevocabile (pensie de întreținere pentru copii, încredințare copil ca urmare a divorțului).

În toate situațiile instanțele au reacționat imediat în favoarea copilului.

Plângerile referitoare la adopție au fost examinate având în vedere numai etapa administrativă, pregătitoare încuviințării adopției de către instanța de judecată.

De asemenea, am intervenit pe lângă **Ministerul Public** (Parchete de pe lângă judecătorii, tribunale, curți de apel, Curtea Supremă de Justiție) care, potrivit art. 27 lit. i din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, urmărește „apărarea drepturilor și intereselor minorilor“ în următoarele situații:

- Tergiversarea soluționării unor dosare
- Tergiversarea punerii în executare a unor hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, în special privind recuperarea pensiilor de întreținere de la părinții debitori.

De regulă, autoritățile publice pe lângă care am intervenit au reacționat prompt, la solicitările noastre, iar majoritatea recomandărilor noastre au fost îndeplinite.

Uneori, Avocatul Poporului s-a adresat autorităților solicitând inițial informații, acestea însă, considerându-se sesizate deja, au soluționat situația respectivă fără să mai aștepte o recomandare expresă din partea Avocatului Poporului.

Singura autoritate care nu ne-a răspuns niciodată a fost Departamentul pentru Protecția Copilului.

Este de subliniat că Agenția Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, creată prin reorganizarea Departamentului pentru Protecția Copilului, a răspuns solicitărilor adresate de Avocatul Poporului.

Având în vedere activitatea realizată până acum, precum și specificul ei, Avocatul Poporului poate răspunde mai ales la următoarele întrebări:

- care sunt drepturile copilului frecvent încălcate;
- care sunt principalele surse de încălcare a drepturilor copilului;
- stadiul implementării Convenției ONU cu privire la drepturile copilului;
- care sunt lacunele cadrului legislativ și administrativ referitoare la drepturile copilului.

CARE SUNT DREPTURILE COPILULUI FRECVENT ÎNCĂLCATE?

În contextul marilor schimbări produse în ultimul deceniu, asistăm în prezent la o înmulțire a organismelor cu atribuții în protecția copilului.

Funcționarea acestora ar trebui să se reflecte prin scăderea numărului de copii aflați în dificultate (neglijați în familie, abandonați în instituții, maltratați, seropozitivi sau delincvenți) și în special a celor aflați în afara unor norme minime de protecție (copiii străzii), prin asumarea responsabilității familiei, prin instituirea unor forme de sprijin și de intervenție publică și privată.

În realitate, drepturile copiilor prevăzute de Convenția ONU privind drepturile copilului sunt departe de a fi respectate. Indiferent unde se află **copiii**, în familie sau în instituții de ocrotire, în școală sau în afara ei, aceștia **au devenit victime ale reformei economice și ale descentralizării.**

Numărul mare și succesiunea de acte normative (ordonanțe de urgență și hotărâri de guvern) în domeniul protecției copilului a determinat apariția unor confuzii și paralelisme contraproductive. Un singur exemplu este edificator, cu atât mai mult cu cât se referă la un segment foarte sensibil, adopția copilului: Hotărârea Guvernului nr. 245/1997 cu privire la criteriile de autorizare a organismelor private care desfășoară activități în domeniul protecției drepturilor copilului prin adopție, publicată în Monitorul Oficial nr. 112 din **5 iunie 1997**, în vigoare, a fost luată în temeiul Legii nr. 11/1990 privind încuviințarea adopției, lege abrogată însă prin Ordonanța de Urgență nr. 25/1997, publicată în Monitorul Oficial din data de **12 iunie 1997**.

De asemenea, descentralizarea protecției copilului aflat în dificultate, un obiect de activitate încă insuficient de bine conturat la nivelul administrației centrale, și lipsa alocațiilor bugetare au condus la activități neperformante.

Toate acestea constituie surse de încălcare a drepturilor copilului.

Avocatul Poporului a abordat global drepturile copilului și a intervenit pe lângă toate autoritățile publice cu atribuții în domeniu, fie pentru apărarea drepturilor copilului atunci când acestea au fost încălcate, fie într-o perspectivă mai largă de promovare a condiției copilului și a drepturilor sale.

Având în vedere statutul copilului și specificul drepturilor sale legale, Avocatul Poporului a intervenit indiferent dacă încălcarea drepturilor provenea din acte sau fapte administrative sau din comportamente abuzive ale persoanelor fizice (părinți sau oricare adult). În toate aceste cazuri, demersurile s-au făcut pe lângă autorități publice care au obligații legale să ia măsuri în favoarea copilului.

Au fost luate în considerație și examinate, în conformitate cu regulile stabilite prin Legea nr. 35/1997, și cererile adresate direct de către copii (puține la număr), așa cum am mai arătat, indiferent de vârsta acestora (art. 14 alin.2). După cum dacă, la examinarea unor cereri al căror obiect se situa în afara competenței Avocatului Poporului, au fost identificate situații de încălcare a drepturilor copilului, chiar dacă petiționarul nu se plângea de acest lucru, am făcut demersurile necesare pe lângă autorități, în favoarea copiilor.

Instituția Avocatul Poporului nu este încă suficient de cunoscută de către cetățenii adulți, iar pentru a fi mai bine cunoscută în rândurile copiilor, până în momentul de față nu s-au organizat nici un fel de activități sistematice.

Plângerile individuale, ca și sesizările din oficiu luate în lucru au inclus o problemă diversă, iar autoritățile la care s-a intervenit au fost receptive (cu excepția Departamentului pentru Protecția Copilului). Frecvența cazurilor de încălcare a drepturilor copilului prin nerespectarea legislației (necunoaștere, abuz, interpretare defectuoasă) este îngrijorătoare, iar lipsa unei strategii coerente și a unui control sistematic favorizează această stare de lucruri.

SEPARAREA COPILULUI DE FAMILIA FIREASCĂ – SINGURUL SISTEM DE PROTECȚIE CARE FUNCȚIONEAZĂ –

Potrivit O.U.G. nr. 26/1997, **singura măsură de protecție** a copilului pe care o are la dispoziție Comisia pentru Protecția Copilului este **separarea copilului de familia sa naturală**.

În momentul de față, consiliul județean, comisia pentru protecția copilului și serviciul public specializat, precum și serviciile de specialitate organizate la nivel local nu dispun de reglementări specifice și nici de fondurile necesare pentru a veni în sprijinul familiilor aflate în dificultate.

Ca atare, nu există măsuri active de prevenire a separării copilului de familia sa firească.

Fie că este vorba de familii cu mai mulți copii sau familii monoparentale, cu unul sau mai mulți copii, singura formă de sprijin certă și care funcționează permanent este plasamentul copiilor (în instituții sau în alte familii).

Lipsă de suport financiar pentru mamele care își cresc singure copii

Dosar nr. 385/1999 (mamă divorțată, fără venituri, fără nici un sprijin din partea autorităților, care crește doi copii minori)

Doamna A.A., domiciliată în satul Coada Izvorului, comuna Mănești, județul Prahova, ne sesizează prin trei cereri înregistrate cu nr. 1390 din 13.04.1999, nr. 2546 din 12.07.1999

și nr. 797 din 1.03.2000, cu privire la dificultățile materiale pe care le întâmpină în creșterea celor doi copii minori.

Ca urmare a divorțului intervenit între părinți, luând în considerare interesul superior al copiilor, instanța i-a încredințat pe cei doi minori, spre creștere și educare, mamei lor.

Doamna A. A., care nu are loc de muncă și nu realizează venituri, a fost alungată împreună cu cei doi minori din locuința fostului soț, care i-a oprit toate lucrurile. În prezent, locuiește la părinții săi care au o situație financiară precară. Deoarece tatăl copiilor nu-și îndeplinește obligațiile de întreținere, petiționara s-a adresat Parchetului cu mai multe plângeri, dar fără rezultat.

Pentru a veni în sprijinul acestei familii, ne-am adresat primarului din comuna Mănești, Comisiei pentru Protecția Copilului Prahova, precum și Parchetului de pe lângă Judecătoria Ploiești.

Întrucât autoritățile sesizate nu ne-au răspuns în termenul prevăzut de lege (30 de zile), ne-am deplasat la Consiliul Județean Prahova și la Serviciul Public Specializat pentru Protecția Copilului.

Ca urmare a demersurilor noastre, primarul ne transmite **ancheta socială** solicitată, în care se confirmă situația dramatică a acestei familii. Bunicii materni oferă găzduire și ajutor nu numai petiționarei și celor doi copii ai acesteia, ci și unei alte fiice care are, de asemenea, un copil minor.

Locuința bunicilor materni este foarte modestă, fiind compusă din trei camere în care locuiesc nouă persoane, din care patru copii minori. Aceștia dețin 0,5 ha de pământ, o vacă, un porc și câteva păsări.

Primarul ne informează că **nu poate sprijini familia doamnei A.** Ajutorul social prevăzut de Legea nr. 67/1997 nu se mai acordă în comuna Mănești din lipsă de fonduri, încă din anul 1997, iar în comună nu există locuințe sociale.

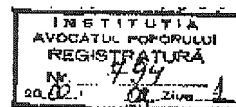
Comisiei pentru Protecția Copilului Prahova i-am recomandat să ia în considerare posibilitatea de a lua măsura plasamentului copiilor la bunicii materni, pentru a preveni accentuarea dificultăților, precum și o eventuală separare a copiilor de mama lor și familia acesteia.

Comisia ne răspunde că nu se poate institui măsura plasamentului deoarece mama dorește să se ocupe în continuare de creșterea și educarea copiilor săi. Copiii au fost incluși în evidențele Direcției Generale pentru Protecția Copilului Prahova pentru acordarea unui sprijin „în limita posibilităților și în condițiile legii”.

Ne continuăm demersurile pentru a sprijini această familie aflată în dificultate. Petiționarei i s-a explicat (suntem convinși că aceste informații îi lipsesc) ce înseamnă măsura plasamentului familial la bunica maternă, precum și avantajele acestuia, având în vedere intenția sa de a căuta un loc de muncă și o locuință. De asemenea, am informat-o pe mamă de faptul că poate depune la Direcția de Muncă și Protecție Socială o cerere pentru acordarea alocației de solidaritate potrivit O.U.G. nr. 118/1999 privind înființarea și utilizarea Fondului național de solidaritate.

În ultima plângere cu care petiționara revine și pe care o reproducem mai jos, aceasta își exprimă uimirea și disperarea, în același timp, că **nimeni nu o poate ajuta să depășească dificultățile pe care le are și să-și păstreze copiii lângă ea.**

858/98
DB

Către domnul avocat al Poporului

Referitor la cererea adresată dumneavoastră, doresc a vă aduce la cunoștință faptul că nu s-a raportat absolut nimic.

Domnul primar de la com. Olănești a venit la fost locuință, dar însă nu a luat nici un fel de măsură, spunând că nu are eu ce să mă ajute.

Doamna asistentă de la Protecția socială a spitalei a venit și dinuă, dar însă fără nici un rezultat. În momentul când o venit, mi-a găsit literarul de un prieten fără însă carte de muncă, deoarece doamna pretindea că literarul de la ea de zile nu mi-a făcut carte de muncă, aflând însă de această anchetă i-a fost teamă și m-a dat afară cu toate că aveam un salariu de 30000 lei lunar, m-a mulțumesc și eu acestia.

Cașiem totuși un loc recent la Procentul comunei Olănești, dar cum știu faptul că acum se merge numai cu "pili", nu am raportat nimic, altminteri a-m apăsă iarăși la primărie, am fost din nou la domnul prefect al județului Prohova, dar nici unul nu a dorit să mă ajute, pretinzând faptul că nu depind de ei.

- Poze nu este posibil ca nimeni din ajutoi sociali să nu se aplece și mai puțin a-mi cruce spui, răz răsp să m-a credite dar li-m așez în situația în care nu mai am nimic. Cu morse mea nu mă mai pot înțelege, deși totuși să plec cu chirie în altă parte, dar fără bani nu se poate!

Vă rog din suflet ajutoi - mă și pe mine, cașfel nu mai am nici o speranță. După nu-i pot abandona deoarece în fond mult de ei.

Vă mulțumesc!

Autoritățile care s-au deplasat la fața locului, primarul, precum și un asistent social din partea Direcției pentru protecția copilului nu au putut oferi nici un sprijin acestei familii pentru a o ajuta să depășească dificultățile pe care le întâmpină.

Singura soluție care i s-a propus a fost internarea copiilor într-o instituție rezidențială. **Mama însă este hotărâtă să nu renunțe la copii.**

Petiționara ne informează că și-a pierdut și locul de muncă temporar pe care l-a avut la o firmă privată. Nu era angajată cu carte de muncă, iar câștigul lunar era numai de 300.000 lei. Deoarece autoritățile au realizat niște investigații în legătură cu familia sa, patronul a preferat să o dea afară decât să aibă eventuale probleme pentru că presta „muncă la negru”. Astfel încât, în prezent, veniturile bănești ale mamei și ale celor doi copii reprezintă un total de 190.000 lei (alocația de stat a copiilor, în valoare de 130.000 lei, și alocația suplimentară, în valoare de 60.000 lei).

Acesta este un caz tip care explică dificultățile pe care le întâmpină familiile monoparentale.

Cu toate că dreptul copiilor la pensie de întreținere din partea tatălui este stabilit prin hotărâre judecătorească, suma de bani datorată de tată nu ajunge la copii, în acest caz pentru că părintele nu realizează venituri permanente, iar pentru o perioadă de timp se află în închisoare.

Dosar nr. 246/1998 (mamă singură, fără venituri, crește șase copii minori, tatăl acestora fiind în închisoare).

Doamna D.N. din comuna Crușeț, județul Gorj, ne solicită sprijinul deoarece primarul nu-i acordă ajutorul social la care se consideră îndreptățită. Petiționara ne informează că dificultățile sale s-au accentuat din anul 1991, de când soțul său este în detenție. Fără loc de muncă și fără venituri minime permanente, doamna D.N. nu poate să mai facă față singură nevoilor cotidiene, având în grijă șase copii minori.

Demersurile sale pe lângă primarul comunei, la Direcția de Muncă și Protecție Socială, precum și la Direcția pentru Protecția Copilului au rămas fără rezultat.

În luna ianuarie 1997, familia D.N. a primit suma de 153. 600 lei cu titlu de ajutor social. Abia în luna decembrie 1997 a fost anunțată că i s-au mai acordat 50.000 lei, sumă pe care dna D.N. a refuzat să o ridice, considerând că suma respectivă nu i s-a calculat corect.

În luna noiembrie 1997, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului de pe lângă Consiliul Județean Gorj a acordat celor șase copii un ajutor de urgență în valoare de 277.180 lei, constând în special din rechizite și alimente.

Ne-am adresat primarului și Comisiei pentru Protecția Copilului, solicitând acestora să reanalizeze situația familiei, să acorde ajutorul social potrivit Legii nr. 67/1995, precum și sprijinul necesar potrivit prevederilor art. 22 lit. d din O.U.G. privind protecția copilului aflat în dificultate.

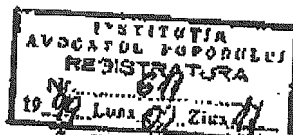
Cu toate că ni s-au transmis informațiile solicitate, această familie nu a mai primit ajutor din partea autorităților.

Pentru a ne informa în legătură cu situația la zi a familiei D., reprezentanți ai Comisiei pentru Protecția Copilului s-au deplasat la domiciliul acesteia, reproșând doamnei D.N. că dacă nu este în stare să-și întrețină singură copiii „să-i dea la stat”.

Această atitudine a determinat-o pe petiționară să revină cu o nouă plângere, mai mult, **cei șase copii, speriați de perspectiva separării de mama lor, ne scriu ei înșiși o plângere semnată de fiecare copil în parte.**

81

1246

Domnule Avocat!

Subsemnata

din Com. Gruseni

Jud: Grijăsată Văfuta

Vin în fața Dărmearoastrei în acest loc cu o
stintă cu am primit adresa Dărmearoastrei cu
Nr. 408/1 din 4 ianuarie 1999 conform Legii Nr. 246/
1998 prin care solicităm conform Legii 67/1995
să mi se acorde ajutor social pentru cei 6 copii
Conform Directivei de familie, având vârsta după
cum urmează: Alina Valentina 14 ani, Emilian
Marian 13 ani, Emilia Claudia 12 ani, Stefania
11 ani, Cosmin Viorel 9 ani, Miadalina Verica
7 ani.

Solicit aceasta deoarece nu am nici un venit, în
nici alte posibilități și nici totul care a venit de pînă
din pînă nu poate să se angajeze.

După adresa Dărmearoastrei a venit la mine acasă
o doamnă din Protecția Copilului care a spus că dacă
nu pot să-i plătesc să-i dau la Stat.

În această situație eu și mama nu pot să mă
despart de cei 6 copii ai mei și nici ei nu vor să-i dau
la Stat. La mine mult au spus că mai bine mori
cu tot decât să se ducă la Stat.

În această situație, eu mă gândesc că dacă

Sotul poate să întrețină cei 6 copii ai mei cu cele necesare (mîncare, îmbrăcăminte, școală, cazare). Tatemei cum mi poate să-mi dea un mic ajutor să-mi întăresc cu încredință că mi este bună voința din partea celor în drept să acorde acest ajutor.

În concluzie cer ca avînd ajutorul Dumnezeu să-mi pot lăsa în posesia acestui ajutor de la stat pentru a-mi crește cei 6 copii în condiții mai omenești!

În speranța că voi fi ajutat de Dumnezeu pentru a intra în posesia acestui ajutor social necesar pentru cei 6 copii să mulțumesc anticipat.

Întotdeauna aduc la cunoștință că cei doi îndrept de la primărie băușet mi-au spus că ori unde fac plîngere nu o să ajung nimic pentru că tot la primărie ajunge totul.

Cu Respect

Cofre: Avocatul Poporului Domnul
Tudor Mitrea
Piata Revoluției
București sector 1.

DI

Domnule Avocat -

Subsemnatul frate lui domni-
cilitat în dom. buget are deținuț din în fața dom-
neavăstă în aduc la cunoștință următoarea plângere.

Fiind tot fratei mei mureci când am venit de la
școală pe data de 21-01-1999 vecinul nostru ne-au spus
că a venit la noi o doamnă de la Jg.-fii de la
Protecția Copilului și a spus că să ne dă mama la
stat dacă nu este în stare să ne întrețină. De atunci
eu și cei 5 frați ai mei ne este teamă să ne mai
ducem la școală pentru că pe distanța de 2-3 km
pe care îi parcurgem eu și cei 5 frați ai mei, ne
de teamă că ei de la Primărie pe uncheta in-
fluențată de ei de la Protecția Copilului ne fim
calta și ne duc la orfelinit. Noi nu dorim aceasta
pentru că ne simțim foarte bine cu familia și
dorim să avem o viață cât mai plăcută.

Dacă ei în drept nu oferă să ne ducă la stat
de ce nu ne ajută să fim cu părinții noștri în
numul familiei decât să ajungem niște copii vago-
bonzi și străzii. Inel că de asta nu are nevoie
statul nostru. Noi ne dăm tot interesul pentru a
însoți și pentru a fi cât mai ascultători

față de părinții noștri și nu am creat nici o
problemă nimănui.

Cu garanță că o să fim înțelși și mulțumim
anticipat domnule Avocat, drept pentru care
semnăm eu și toți frații mei

Vă mulțumesc

În cea de-a doua plângere pe care am reprodus-o în întregime mai sus, doamna D. N. ne pune o întrebare la care, din păcate, nu-i putem răspunde:

„Eu mă gândesc dacă Statu poate să întrețină cei 6 copii ai mei cu cele necesare (mâncare, îmbrăcăminte, școală, cazare) atunci cum nu poate să-mi dea un mic ajutor ca să-i întrețin eu, înseamnă că nu este bunăvoință din partea celor în drept să acorde acest ajutor“.

Aceeași întrebare ne este adresată de cei șase copii:

„Fiind toți frații mei minori când am venit de la școală pe data de 21.01.1999, vecinii noștri ne-au spus că a venit la noi o doamnă de la Tg. Jiu de la Protecția Copilului și a spus că să ne dea mama la stat dacă nu este în stare să ne întrețină. De atunci eu și cei 5 frați ai mei ne este teamă să ne mai ducem la școală pentru că pe distanța de 2-6 km pe care îi parcurgem eu și cei 5 frați ai mei ne este teamă că cei de la Primărie pe undeva influențați de cei de la Protecția Copilului ne țin calea și ne duc la orfelinat. Noi nu dorim aceasta pentru că ne simțim foarte bine cu familia și dorim să avem o viață cât mai plăcută.

Dacă cei în drept se oferă să ne ducă la stat de ce nu ne ajută să fim cu părinții noștri în sânul familiei decât să ajungem niște copii vagabonzi ai străzii“.

(Plângerea copiilor este reprodusă în întregime la pag. 20)

Situația familiei s-a îmbunătățit după ce soțul doamnei D.N. s-a întors din detenție și a început să lucreze. Autoritățile nu au acordat familiei sprijinul cerut, iar petiționara nu a acceptat separarea de copiii săi.

Dosarul a fost închis după ce ne-am deplasat în comuna Crușeț, satul Văluța, și am constatat că familia a depășit dificultățile cu care s-a confruntat câțiva ani (30 martie 2000).

Cazul prezentat mai sus ilustrează ușurința cu care autoritățile sunt gata să separe copiii de familie și să-i plaseze în instituții rezidențiale pe cât de costisitoare pe atât de defavorabile copiilor.

Primarul ar fi putut să acorde **ajutorul social** potrivit Legii 67/1995. Din lipsă de fonduri, nu a putut asigura nici plata lunară a acestuia și nici cuantumul prevăzut de lege. Tot potrivit Legii nr. 67, acesta ar fi putut acorda un **ajutor de urgență** care depinde, de asemenea, de existența fondurilor.

Comisia pentru Protecția Copilului poate hotărî doar separarea copilului de familie și protecția sa prin **plasament (instituțional sau familial)**.

Direcția pentru protecția drepturilor copilului a oferit un **ajutor de urgență** pe care nu era obligată legal să-l acorde, dar care, în cazul nostru, nu rezolvă dificultățile familiei care are nevoie de un sprijin permanent și sistematic pentru a face față nevoilor cotidiene.

Este evident că, și în acest ultim caz, familia s-a confruntat cu probleme economice accentuate în perioada în care tatăl copiilor a fost în detenție. Acest motiv nu este însă suficient pentru a proceda la separarea copiilor de familie și internarea lor în instituții rezidențiale.

În cazurile prezentate mai sus, familiile au supraviețuit fără sprijinul autorităților, mult, au opus rezistență la propunerea de sprijin prin separarea copiilor de familie.

Totuși sunt numeroase alte cazuri când familiile, nefiind în măsură să depășească singure dificultățile economice pe care le întâmpină, acceptă sprijinul autorităților, dând internare a copiilor în instituții rezidențiale.

Dosar nr. 1049/1999 – B.D. (mamă divorțată, cu venituri foarte modeste, fără locuință, deoarece urmează să fie evacuată din locuința provizorie).

Doamna B.D., domiciliată în municipiul Ploiești, județul Prahova, ne sesizează cu privire la situația dificilă în care se află și **ne solicită sprijinul pentru obținerea unei locuințe sociale**.

Petiționara ne relatează că, în urma divorțului, i-au fost încredințați cei doi copii minori Z.E.R. și Z.M. (în vârstă de nouă și șapte ani), și că, de la 1 noiembrie 1996, familia locuiește cu chirie într-o clădire aparținând unei unități militare, de unde urmează să fie evacuați.

În anul 1997, doamna B.D. s-a adresat Primăriei municipiului Ploiești, pentru acordarea unei locuințe sociale, dar demersurile sale au rămas fără rezultat.

Pentru a veni în sprijinul petiționarei, ne-am adresat primarului municipiului Ploiești, solicitându-i să ne comunice dacă familia B. a fost inclusă pe lista de priorități și la ce poziție, precum și Comisiei pentru Protecția Copilului Ploiești, pentru a ne informa care sunt măsurile legale pe care le consideră necesare pentru a veni în sprijinul celor doi copii minori aflați în dificultate.

Primarul municipiului Ploiești ne-a comunicat că familia B. figurează la poziția 53, structura două camere, pe lista de priorități pentru anul 2000, în vederea acordării locuințelor sociale.

Comisia pentru Protecția Copilului Ploiești ne-a informat că doamna B.D. a refuzat instituirea unei măsuri de protecție (adică internarea copiilor în instituții rezidențiale), dorind să se ocupe în continuare de creșterea și educarea copiilor ei.

Pe de altă parte, Comisia pentru Protecția Copilului i-a recomandat petiționarei să se adreseze Direcției Generale de Muncă și Protecție Socială pentru acordarea alocației de solidaritate, în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență nr. 111 din 30 iunie 1999 privind înființarea și utilizarea Fondului național de solidaritate.

Multe familii monoparentale ne solicită sprijinul în vederea obținerii unei locuințe sociale sau a unei alte forme de sprijin, în lipsa unor venituri permanente care să permită satisfacerea nevoilor cotidiene ale copiilor.

De regulă, ne adresăm primarului (deși atribuirea locuinței se face prin hotărâre a consiliului local), reamintindu-i că, potrivit art. 22 din O.U.G. nr.26/1997, autoritățile locale au obligația să dezvolte servicii care să asigure bunăstarea copiilor. Or, din această perspectivă, despre ce bunăstare a copiilor poate fi vorba fără o locuință?

Uneori, prezentăm situația dramatică a acestor familii și comisiilor pentru protecția copilului, în încercarea de a le determina să pledeze în favoarea copiilor, pe lângă autoritățile locale competente să repartizeze locuințe sociale, dar fără nici un rezultat. Comisiile cărora ne-am adresat, ne-au răspuns scurt că nu au nici un fel de competențe în acest domeniu!

Dosar nr. 98/2000 – bunica maternă solicită sprijin pentru nepoții pe care îi are în grijă, părinții sunt despărțiți în fapt, mama copiilor cu probleme de sănătate și fără venituri, tatăl nu plătește pensia de întreținere.

Doamna D.S. din Municipiul București, prin cererea înregistrată la instituția Avocatul Poporului, cu nr. 302 din 2.02.2000, ne sesizează situația dificilă a celor doi nepoți ai săi, în vârstă de 8 și de 9 ani. Părinții copiilor sunt despărțiți în fapt, iar copiii împreună cu mama lor locuiesc la bunica maternă care, având o pensie modestă, nu poate face față nevoilor cotidiene ale familiei. Mama copiilor are probleme de sănătate, nu are loc de muncă, nu obține venituri, iar tatăl manifestă dezinteres față de copii și familie.

Bunica maternă a solicitat sprijinul Direcției pentru Protecția Copilului a Sectorului 2, dar fără un alt rezultat decât propunerea de separare a copiilor de familie și plasamentul acestora într-o instituție rezidențială.

Refuzând soluția propusă, bunica solicită sprijinul Reprezentanței UNICEF în România, care o îndrumă către Avocatul Poporului.

Ne-am adresat Comisiei pentru Protecția Copilului cu recomandarea să instituie plasamentul copiilor la bunica maternă, ceea ce presupune și plata alocației de plasament (în prezent de 400.000 lei pentru fiecare copil). Reacția comisiei a fost promptă, fiind informați că demersurile în vederea plasamentului la bunică au demarat.

Aceste cazuri sunt semnificative pentru a ilustra faptul că **sărăcia este criteriul principal de plasare a copiilor în instituții rezidențiale.**

Subliniem încă o dată că sărăcia este considerată de către toate comisiile ca un criteriu general acceptat și suficient pentru a decide separarea copilului de părinții săi și plasarea lui în afara familiei sale, deci în centre de plasament (instituții rezidențiale) sau în plasament familial.

De asemenea, Direcțiile pentru Protecția Copilului nu informează părinții, precum și familia lărgită (rude până la gradul patru) de posibilitatea de a primi copiii aflați în dificultate în plasament sau încredințare, cu plata alocației respective.

De regulă, se așteaptă inițiativa rudelor, deși O.U.G. nr. 26/1997 prevede că, dimpotrivă, serviciile publice au obligația de a identifica rudele și de a evalua, cu prioritate, posibilitatea plasamentului copiilor la acestea.

Deoarece legislația actuală nu prevede criterii/condiții de ocrotire a copilului prin separarea acestuia de familia firească, practicile sunt diverse și generatoare de discriminare. Ceea ce unei comisii i se pare că periclitează dezvoltarea copilului, pentru a lua o măsură de protecție, pare nesemnificativ în fața altei comisii.

Astfel, pentru doi copii aflați în situații identice, autoritățile pot reacționa total diferit: pentru unul se iau măsuri de protecție corespunzătoare, pe când celălalt, deși are nevoie, poate rămâne lipsit de protecția la care are dreptul.

DREPTUL COPILULUI AFLAT ÎN DIFICULTATE LA PROTECȚIE ALTERNATIVĂ

Formele de protecție alternativă a copilului sunt reglementate prin O.U.G. nr. 25/1997 cu privire la regimul juridic al adopției și O.U.G. nr. 26/1997, privind protecția copilului aflat în dificultate.

Potrivit art. 20 pct. 3 din Convenția ONU privind drepturile copilului, există o anumită ordine de preferință în luarea măsurilor de protecție alternativă: plasamentul copilului într-o familie, adopția și, în caz de necesitate, încredințarea copilului într-o instituție corespunzătoare.

O.U.G. nr. 26/1997 menționează „**încredințarea în vederea adopției**“, iar nu adopția ca măsură de protecție alternativă. Pe de altă parte, O.U.G. nr. 26/1997 stabilește o anumită ordine de prioritate numai între diferitele variante ale încredințării, respectiv ale plasamentului, fără a preciza locul adopției în tabloul acestor măsuri de protecție alternativă.

Art. 20 pct. 3 din Convenția privind drepturile copilului a deplasat accentul în calificarea adopției, de la o instituție atașată rudeniei la o instituție de protecție alternativă a copilului aflat în dificultate, întrucât este lipsit de mediul său familial sau nu mai poate fi lăsat în acest mediu.

Se remarcă o anumită necorelare între cele două ordonanțe, precum și între acestea și Codul familiei.

Dosar nr. 1044/1999 (asistent maternal, declarare judecătorească a abandonului, adopție).

Doamna P.A., domiciliată în municipiul Slobozia, județul Ialomița, ne solicită sprijinul deoarece se consideră nedreptățită prin modul în care Direcția pentru Protecția Copilului a soluționat cererea sa de adopție a copilului pe care îl are în plasament.

În calitate de **asistent maternal**, petiționara a primit în îngrijire copilul R. T. pe care datorită afecțiunii reciproce, a vrut să-l adopte. Direcția pentru Protecția Copilului Ialomița i-a refuzat cererea, motivând că acest copil mai are un frate, îngrijit de un alt asistent maternal iar o familie din Germania este gata să-i adopte pe amândoi.

Întrucât petiționara a fost foarte insistentă în solicitarea adopției, Direcția pentru Protecția Copilului o obligă să semneze un angajament deosebit de restrictiv. Printre altele, doamna P.A. se obligă să se prezinte săptămânal cu copilul la direcție, să răspundă la orice solicitare a angajaților acesteia și să nu părăsească localitatea, până la integrarea copilului în familie adoptivă, decât cu avizul direcției.

Față de această situație, **ne-am deplasat în județul Ialomița pentru investigații**, la Comisia pentru Protecția Copilului și Direcția pentru Protecția Copilului, pentru a ne informa în legătură cu împrejurările în care a fost impus angajamentul, precum și asupra motivelor pentru care cererea de adopție a petiționarei a fost refuzată.

În urma investigațiilor s-au constatat următoarele:

- deși atât funcționarii Direcției pentru Protecția Copilului, cât și președintele Comisiei pentru Protecția Copilului cunoșteau faptul că asistentul maternal P.A. a solicitat adopția copilului, nu există nici un act în acest sens; cererea petiționarei nu este înregistrată, după cum nu există nici un act prin care i se respinge această cerere;
- la dosarul copilului există doar angajamentul ilegal și abuziv impus asistentului maternal conceput exclusiv pentru intimidare și pentru a o determina pe doamna P. A. să renunțe la

cererea de adopție; angajamentul este semnat doar de asistentul maternal; nu este înregistrat și nu se știe cine l-a emis;

- la dosar există o cerere de reintegrare a copilului în familie, formulată din partea bunicii materne (neînregistrată), precum și anchete sociale care confirmă interesul acesteia față de copil; Comisia pentru Protecția Copilului nu a analizat și nu a motivat respingerea acestei cereri;
- cu toate că la dosar este consemnat de mai multe ori interesul bunicii materne față de copil, instituția nu numai că nu a încurajat relațiile copilului cu familia, dar s-a grăbit să-l declare abandonat în conf. cu Legea nr.47/1993;

Președintele Comisiei pentru Protecția Copilului a declarat că unul din motivele pentru care doamnei P.A. i se refuză adopția este acela că venitul realizat ca asistent maternal este foarte mic și nu poate asigura condiții de trai corespunzătoare pentru întreținerea a două persoane.

Ca urmare a celor constatate, Avocatul Poporului a recomandat președintelui Comisiei pentru Protecția Copilului – Ialomița, să anuleze, printr-o hotărâre a acesteia, angajamentul impus doamnei P.A. și să stabilească, prin Comisia pentru Protecția Copilului, ca organ de specialitate al Consiliului Județean reguli minimale pentru Serviciul Public Specializat, prin care să se mențină relațiile dintre părinți și copiii ocrotiți în centrele de plasament, astfel încât cererea pentru declararea judecătorească a abandonului să se facă numai după ce sunt îndeplinite obligațiile potrivit art. 8 alin. (3) din O.U.G. nr. 26/1997, republicată.

* * *

Ocrotirea copilului prin plasament la un asistent maternal, ca alternativă la plasamentul instituțional, în condițiile în care legislația este lacunară și confuză, are efecte deosebit de defavorabile asupra raporturilor dintre părinți și copii.

Totodată, statutul asistentului maternal, nefiind suficient de bine precizat rămâne, de fapt, la discreția comportamentului uneori abuziv al funcționarilor publici.

Cu toate că O.U.G. nr. 26/1997 promovează plasamentul familial și îi recunoaște valoarea ca măsură de ocrotire și ca nouă meserie social-educativă (asistent maternal), sprijinul financiar acordat persoanelor și familiilor ocrotitoare este nesemnificativ față de nevoile copilului și față de costurile îngrijirii acestuia în instituții.

Plasamentul/încredințarea copilului unei familii/persoane cu plata doar a unei alocații lunare (în prezent de 400.000 lei) nu este de natură să stimuleze această formă de ocrotire, chiar dacă primirea unui copil în aceste condiții modifică structura familiei primitoare, care beneficiază astfel și de prevederile Legii nr. 119/1997 cu privire la alocația suplimentară. Cheltuielile cotidiene necesare creșterii și educației unui copil sunt mult mai mari.

Plasamentul/încredințarea copilului unei persoane cu statut de asistent maternal nu este de natură să stimuleze crearea unei rețele de asistenți maternali ca alternativă la plasamentul instituțional, alternativă care să modifice esențial proporția între cele două rețele.

Salariul de asistent maternal (aproximativ 700.000 lei net), ca sursă de întreținere a propriei familii, precum și a copilului primit în plasament este sub limita sărăciei. **Lipsa unor criterii precise** care să justifice plasarea copilului (în plasament, instituțional sau plasament familial) **și practica defectuoasă** (care continuă) de a scoate copilul din familia sa naturală pentru motive economice au dus și duc, în continuare, **la dezvoltarea plasamentului ca alternativă la sărăcie, ceea ce în nici o țară din Uniunea Europeană nu se acceptă.**

Este de neacceptat scoaterea unui copil dintr-o familie săracă și plasarea lui într-o altă familie, la fel de săracă, gata să accepte să aibă grijă de copil contra unui salariu. Acesta este și motivul pentru care cererile unor asistenți maternali care solicită adopția copilului aflat în plasament sunt refuzate.

Lipsa unor prestații familiale care să susțină familiile sărace să-și păstreze copiii și plasarea copiilor către alte familii sărace sunt de natură să denatureze relațiile dintre părinți și copii, să marginalizeze familia naturală a copilului și să deplaseze responsabilitatea părintească a acestuia către o altă familie.

De aceea, trebuie dezvoltate programe și măsuri de asistență a familiei sărace pentru a preveni separarea copilului de familia sa.

Dosar nr. 63/1999 (dreptul la protecție al copiilor orfani, dosar administrativ pentru adopție).

Prin cererile înregistrate la instituția Avocatul Poporului cu nr. 307 din 27.01.1999, nr. 416 din 03.02.1999 și nr. 4069 din 09.12.1999, doamna S. V., din Municipiul București, Intrarea Major Avram Zenovie nr. 2, sector 3, ne sesizează cu privire la situația dificilă în care se află nepoatele sale, orfane de ambii părinți.

Doamna S.V. ne relatează că fratele soțului său a decedat în anul 1996, iar soția acestuia a decedat în anul 1993, lăsând trei copii orfani, S.V. - 11 ani, S.I. - 6 ani, S.G. - 4 ani.

Întrucât, doamna S.V., deși dorea să se ocupe de cei trei copii, nu avea condiții de locuit corespunzătoare (locuia într-o singură cameră), a solicitat sprijinul autorităților, astfel încât pentru doi dintre ei a fost luată măsura încredințării la Casa de copii Buftea. În cazul celui de-al treilea copil orfan, în vârstă de 11 ani (S.V.), Comisia pentru Protecția Copilului Ilfov a luat o decizie nelegală, refuzând luarea unei măsuri de protecție, cu motivarea că este neșcolarizat.

Petiționara ne informează că s-a adresat Direcției pentru Protecția Copilului din Balotești cu cererile nr. 171 din 10.04.1998 și nr. 399 din 17.07.1998, solicitând sprijin pentru acest copil, însă nu a primit răspuns la nici una din cereri.

În perioada în care cele două fete au fost internate la Centrul de plasament din Buftea, mătușa lor (petiționara) le-a vizitat foarte des, luându-le în familie la sfârșit de săptămână sau în vacanțe, situație confirmată de adeverința nr. 181 din 3 februarie 1998 eliberată de conducerea instituției.

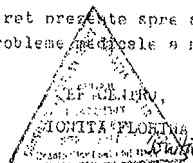
CENTRUL DE PLASAMENT BUFTEA
JUDEȚUL ILFOV
Nr. 181 / 3 Februarie 1998

A D E V E R I N Ț A

Prin prezente se adevereste că minorele și
,internate în unitatea noastră la data de 3 Februarie 1998,
au fost vizitate de mătușă pe toate perioadele internării după cum urmează:

- 23 Aprilie 1997	- 22 Decembrie 1997	- 20 Aprilie 1998
- 25 Aprilie 1997	- 13 Februarie 1998	- 3 Iulie 1998
- 17 Mai 1997	- 31 Martie 1998	- 17 Iulie 1998
- 6 Iunie 1997	- 10 Aprilie 1998	- 3 August 1998
- 4 Iulie 1997	- 11 Aprilie 1998	
- 19 Septembrie 1997	- 12 Aprilie 1998	

Am eliberat prezente spre s-și servi d-nei
în rezolvarea unei probleme personale a minorei

Cu toate acestea, în luna iunie a anului 1998, doamna S.V. a fost anunțată că fetița S.I. a fost deja adoptată de o familie din Italia, deși Ordonanța nr. 26/1997 cu privire la copilul aflat în dificultate prevede că serviciul public specializat este obligat să evalueze, cu prioritate, posibilitatea încredințării copilului rudelor sale până la gradul al patrulea inclusiv. Față de situația prezentată, ne-am adresat Comisiei pentru Protecția Copilului Ilfov și Departamentului pentru Protecția Copilului, solicitând să se analizeze situațiile relatate pentru a preveni repetarea lor, recomandând în același timp luarea măsurii de protecție corespunzătoare pentru copilul care locuiește singur în satul Dârvari, comuna Ciorogârla.

Comisia pentru Protecția Copilului Ilfov ne-a comunicat faptul că nu a fost sesizată niciodată cu privire la situația minorei S.V., urmând să inițieze corespondența necesară cu petiționara, pentru ca prin mijloace legale să asigure minorei protecția necesară. Este de neînțeles această motivație a comisiei, de vreme ce este vorba despre trei copii orfani, frați, pentru care există anchete sociale realizate de autoritatea tutelară care oferă datele necesare.

Referitor la copilul adoptat în străinătate, aceeași instituție ne-a comunicat faptul că adopția acestuia de către o familie din Italia a fost încuviințată deoarece, în momentul în care Comitetul Român pentru Adopții a repartizat sarcina de identificare a unor familii apte să adopte cele două fete aflate în Centrul de Plasament Buftea, nu exista nici o cerere de la doamna S.V. pentru adopția celor două minore.

Deoarece informațiile primite de la Comisia pentru Protecția Copilului erau lacunare și nu s-au sprijinit pe o analiză serioasă a cazului **s-a decis efectuarea unor investigații proprii**. În acest sens, ne-am deplasat în satul Dârvari pentru a verifica dacă s-au luat măsuri de ocrotire pentru copilul S.V. Am constatat că nici autoritățile locale și nici Comisia pentru Protecția Copilului nu au întreprins nimic. Acest copil orfan a rămas lipsit de protecție și fără nici un sprijin din partea autorităților. A locuit în condiții deosebit de precare fiindcă mobila s-a degradat, iar casa aproape că s-a dărâmat. După ce timp de câțiva ani a suportat abuzurile sexuale din partea celor care pretextau că o ajută, a plecat din sat, iar în prezent cerșește sau se prostituează.

De asemenea, au fost studiate dosarele copiilor existente la Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului de la Balotești, Centrul de Plasament Buftea, precum și Dosarul nr. 851/1998 referitor la încuviințarea adopției, de la Tribunalul București secția IV civilă.

În urma examinării documentelor am constatat următoarele:

- dosarul administrativ al copilului nu reflectă corect realitatea (ancheta socială nu consemnează corect evenimentele din familie: părinții nu decedază în același timp, ci la o distanță de câțiva ani; copiii sunt plasați în instituție după decesul tatălui și nu de la naștere; nu se menționează numărul copiilor din familie care au rămas orfani, există copie după un singur certificat de deces);
- la întocmirea actelor administrative, funcționarii Direcției pentru Protecția Copilului nu respectă obligațiile prevăzute de O.U.G. nr. 25/1997 și O.U.G. nr. 26/1997. Astfel, potrivit art.8 alin. (3), direcția are obligația să evalueze, cu prioritate, posibilitatea încredințării copilului rudelor sale până la gradul al patrulea inclusiv, prezentând comisiei rapoarte și propuneri în acest sens.

Ca atare, independent de inițiativa sau lipsa de inițiativă a unor astfel de rude, (în speță mătușa), direcția era obligată să evalueze posibilitatea de a le încredința copiii.

Cu prilejul acestei investigații am constatat că și celălalt copil avea dosar pentru adopție internațională, dosar care nu a mai fost finalizat deoarece petiționara i-a devenit tutore.

Copilul cel mare, care din pricina vârstei nu a prezentat interes pentru adopție a rămas în continuare lipsit de protecție și de sprijin din partea autorităților.

Cazurile prezentate mai sus sunt semnificative pentru felul defectuos în care autoritățile administrației publice aplică legislația în domeniul adopției, a declarării judecătorești a abandonului, precum și pentru practicile abuzive în gestionarea alternativelor de protecție a copilului aflat în dificultate.

Deoarece prin O.U.G. nr. 25/1997 nu se precizează condițiile în care un copil este adoptabil, există practica de a declara abandonati, judecătorește, copiii instituționalizați (Dosar nr 1044/1999 prezentat mai sus), când se apreciază că aceștia sunt neglijati, astfel că ei devin adoptabili.

Am constatat că există numeroase abuzuri la nivelul organelor administrative competente în aplicarea Legii nr. 47/1993 cu privire la declararea judecătorească a abandonului având ca efect încălcarea drepturilor copiilor și ale părinților:

- vizitele părinților, dar mai ales ale fraților și ale altor rude până la gradul al patrulea nu sunt riguros consemnate, cu toate că inexistența vizitelor reprezintă motivul pentru care se declanșează procedura declarării judecătorești a abandonului, iar registrul de evidență a vizitelor este proba principală adusă în instanță;
- rudele până la gradul al patrulea care vizitează copiii, chiar dacă aceste vizite sunt consemnate, nu sunt informate în legătură cu proiectele referitoare la copiii vizitați, cu atât mai puțin când copilul urmează să fie adoptat în străinătate;
- deși există rude până la gradul al patrulea care solicită încredințarea copiilor, comisiile refuză nemotivat încredințarea sau solicitarea nu le este luată în considerare, și se începe procedura de declarare judecătorească a abandonului;
- sunt frecvente cazurile când procedura este declanșată în situația în care, de regulă mama nu vizitează copilul, sau vizitele nu sunt consemnate, iar tatăl este în închisoare de unde evident că nu poate să-și viziteze copilul (în asemenea cazuri, în dosarul copilului, preluat ca atare și de către instanțe, nu există acte care să reflecte situația tatălui, mai ales când părinții copilului nu sunt căsătoriți sau sunt divorțați);
- autoritățile administrative aplică prevederile Legii nr.47/1993 fără să mai respecte noile exigențe prevăzute de O.U.G. nr. 25/1997, precum și O.U.G. nr. 26/1997. Astfel serviciul public care are în grijă copilul are obligația legală de a oferi asistență și sprijin părinților copilului, precum și mijloacele necesare pentru contactul personal și nemijlocit al copilului cu părinții săi.

Am constatat, în unele cazuri, și că serviciile publice (direcțiile), în loc să încurajeze părinții și familia lărgită să mențină legăturile cu copiii aflați în instituții, dimpotrivă, ele descurajează asemenea relații, interesate fiind să înceapă procedura de declarare judecătorească a abandonului, în vederea adopției (mai ales a adopției internaționale).

În lipsa unor norme de aplicare și a unui control minim, abuzurile în aplicarea Legii nr. 47/1993 s-au accentuat an de an.

Până acum nu s-a făcut nici o evaluare a modului în care se aplică această lege și a efectelor contrare, defavorabile, care afectează drepturile copiilor și ale părinților, în special

ca urmare a unor lacune neacoperite de apariția O.U.G. nr. 25/1997 și O.U.G. nr. 26/1997.

Unele efecte negative ale aplicării Legii nr. 47/1993 asupra statutului copilului și a posibilităților de integrare socială nu au fost luate în considerare.

Copilul mic, declarat abandonat, devine adoptabil, dar ce se întâmplă cu cel care nu este adoptat? Abandonul, conceput ca sancțiune civilă pentru părinți, devine un stigmat pentru copil și mai târziu pentru tânărul care are de întâmpinat atâtea dificultăți în încercările sale de a se integra în viața unei comunități.

În această situație autoritățile ar trebui obligate, cel puțin, să numească, pentru copilul declarat judecătorește abandonat, un tutore.

Din informațiile noastre, confirmate de investigațiile realizate și de statisticile existente, adopția națională ca alternativă de protecție a copilului aflat în dificultate nu este încurajată.

Prin procedurile administrative concepute de C.R.A., în discordanță cu exigențele impuse de Convenția de la Haga, precum și de legislația internă, adopția internațională este cea favorizată.

În urma încheierii unei adopții internaționale, serviciile publice primesc importante contribuții financiare din partea organismului privat autorizat care a intermediat adopția, în timp ce pentru realizarea unei adopții naționale, serviciul respectiv are doar obligații și nici un beneficiu financiar.

Pentru că instituțiile rezidențiale s-au confruntat cu mari dificultăți financiare, utilizarea adopției internaționale, ca sursă de venit pentru realizarea unor programe în beneficiul altor copii, este percepută ca rezonabilă.

Încercările de a atrage atenția și de a insista asupra unor ilegalități din practica adopțiilor internaționale sunt descurajate prin argumente de natură emoțională. Se apreciază că este inuman să te împotrivești unui viitor mai bun pe care îl are un copil adoptat într-o țară occidentală, în comparație cu lipsa de perspectivă din România.

Astfel, practicile abuzive, în loc să fie sancționate, se generalizează, iar prevederile legale în materie sunt ignorate tocmai de cei care trebuie să le aplice.

Departamentul pentru Protecția Copilului, precum și Comitetul Român pentru Adopții cărora le-am adus la cunoștință cazurile de nerespectare a legislației, precum și practicile abuzive, nu numai că nu ne-au răspuns la nici o solicitare, dar nu au făcut nici un fel de analiză și nu au luat nici un fel de măsuri pentru restabilirea legalității și pentru prevenirea unor astfel de situații.

Dosarul nr. 64/1999, (dreptul la revizuirea plasamentului).

Domnul B.B., domiciliat în municipiul Roșiorii de Vede, județul Teleorman, ne-a informat că minora B.V.C. este instituționalizată într-un centru de plasament din municipiul

Roşiorii de Vede, cu toate că mama acesteia dispune de mijloace materiale suficiente pentru a contribui la întreţinerea sa.

Având în vedere faptul că, potrivit art. 21 din O.U.G. nr. 26/1997 privind protecţia copilului aflat în dificultate, „Comisia care a hotărât încredinţarea sau plasamentul copilului va stabili, dacă este cazul, şi cuantumul contribuţiei lunare a părinţilor la întreţinerea acestuia...”, ne-am adresat Comisiei pentru Protecţia Copilului Teleorman, solicitând să ne transmită ultima evaluare a situaţiei copilului B.V.C., precum şi dacă, în acest caz, Comisia a luat vreo decizie cu privire la plata contribuţiei lunare a părinţilor la întreţinerea copilului.

Ni s-a răspuns că nu a fost stabilită nici o contribuţie în sarcina părinţilor, deoarece mama nu lucrează (tatăl nu a recunoscut copilul), nu realizează venituri şi locuieşte într-un apartament modest.

La acest moment, am considerat dosarul închis, deoarece afirmaţiile petiţionarului nu se confirmau. Ulterior, domnul B.B. a revenit şi a depus la memoriu o sentinţă civilă din care reiese faptul că doamna B.V. a moştenit de la părinţii săi o serie de bunuri care i-ar fi permis să se ocupe de copil. Am revenit la Comisia pentru Protecţia Copilului Teleorman şi am solicitat să ne transmită situaţia după ultima reevaluare a plasamentului.

Am fost informaţi că minora B.V.C. urmează cursurile Liceului Teoretic „Unirea” şi locuieşte la mama sa, fiind asistată extern prin Centrul de Plasament nr. 3 din municipiul Roşiorii de Vede.

În lipsa unor prestaţii familiale care să sprijine familiile aflate în dificultate să păstreze copiii în familie, alternativa identificată de către Comisia pentru Protecţia Copilului Teleorman este demnă de evidenţiat. Decizia luată este în favoarea copilului, având în vedere faptul că în acest mod copilul este ajutat să rămână în mediul familial.

Dosar nr. 346/1999 (plasamentul copilului lipsit de ocrotire părintească – tatăl decedat, mama în detenţie – la sora mai mare).

Doamna B.E., domiciliată în comuna Perişoru, judeţul Călăraşi, a solicitat sprijinul instituţiei Avocatul Poporului pentru a fi graţiată, deoarece în prezent se află în penitenciar, fiind condamnată pentru infracţiunea de furt.

De asemenea, petiţionara ne sesizează faptul că fiica sa, minora B.V., este lipsită de ocrotire părintească, soţul său fiind decedat. Minora este bolnavă de TBC din anul 1994, iar în prezent se află în îngrijirea surorii sale, M.C.

Am informat-o pe B.E. că soluţionarea cererii de graţiare nu este de competenţa instituţiei noastre, dar am preluat informaţiile referitoare la copil.

Ne-am adresat Comisiei pentru Protecţia Copilului Călăraşi, solicitându-i să analizeze cazul familiei B. şi să ne comunice care sunt măsurile de protecţie pe care le consideră necesare pentru a veni în sprijinul minorei aflate în dificultate.

Totodată, prin răspunsul transmis petiţionarei am informat-o pe aceasta în legătură cu faptul că fiica sa, care este căsătorită, poate cere încredinţarea minorei B.V.

Comisia pentru Protecţia Copilului Călăraşi a reacţionat prompt şi ne-a informat că, după verificarea şi prezentarea dosarului, a hotărât încredinţarea minorei B.V. uneia dintre surorile sale.

Spre deosebire de cazurile prezentate până acum, pot fi identificate și alte exemple, care demonstrează că unele comisii analizează cu atenție situațiile copiilor și decid în interesul acestora.

Dosar nr. 355/2000 (plasamentul copiilor lipsiți de ocrotire părintească – mama i-a părăsit de luni întregi, iar tatăl este în detenție – la bunica maternă).

Doamna C.I., domiciliată în satul Negoiești, comuna Soldanu, județul Călărași, ne solicită sprijinul deoarece demersurile sale pe lângă autorități au rămas fără rezultat. Suntem sesizați că trei copii, U. N., U. M. și U. P. F., sunt lipsiți de ocrotire părintească, deoarece în momentul de față tatăl lor este condamnat la 3 luni închisoare pentru infracțiunea de furt, iar mama acestora i-a părăsit cu opt luni în urmă. În prezent, cei trei copii se află în îngrijirea bunicii lor maternă, doamna C. I., care, deși în vârstă de 75 de ani și cu posibilități financiare reduse (475.000 lei pensie), a fost singura care s-a ocupat de aceștia.

De asemenea, petiționara ne solicită intervenția pentru grațierea ginerelui său.

Am intervenit imediat, prin telefon, sesizând directorului Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului Călărași situația copiilor, recomandând luarea în considerare a plasamentului acestora la bunica maternă.

Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași i s-a recomandat, în scris, să dispună măsurile de ocrotire ce se impun, evaluând posibilitatea plasamentului copiilor la bunica lor maternă, potrivit art. 12 alin. (1) din O.U.G. nr. 26/ 1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, republicată în 1998.

Este remarcabilă receptivitatea acestor instituții specializate din Județul Călărași care și-au însușit recomandarea și au acționat atât de repede încât dosarele și măsurile de protecție ale copiilor au fost finalizate în mai puțin de 30 de zile de la sesizarea noastră telefonică.

Reproducem mai jos conținutul Dosarului nr. 355/2000 care cuprinde următoarele documente:

- Plângerea petiționarei;
- Răspunsul adresat acesteia ca urmare a examinării cererii și care se referă la câteva informații despre competența instituției Avocatul Poporului, informații în legătură cu grațierea pedepsei, precum și informații referitoare la drepturile copiilor;
- Recomandarea nr. 16/2000 adresată Comisiei pentru Protecția Copilului pentru luarea măsurilor de protecție pentru cei trei copii;
- Răspunsul Comisiei pentru Protecția Copilului;
- Copie după una din cele trei hotărâri privind plasamentul copiilor la bunica maternă;
- Informarea petiționarei în legătură cu demersurile instituției Avocatul Poporului;
- O nouă recomandare adresată Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași deoarece, din examinarea copiilor după hotărârile de plasament ale copiilor, am constatat că unele informații transmise celor interesați nu sunt corecte.

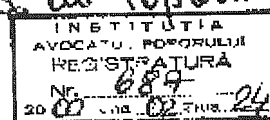
Plângerea petiționarei

D 3

R.G. NR. 2491/24.02.00

Memoriu

cabre. Avocat al Poporului

Domnule Avocat:

Subsemnata.

eu: Soldaie jrd. colari. Sunt o batina de 75 ani, bolnava au facut 2. presurari si alte complicatii. Am in ingrijire 3 nepoti minori. Mame lor sunt. Fieca mea la parat si de 8 ani au avea sunt mici in seara de viata, a plecat de lume. Se numeste. Total lor fiind. arestat pentru 3 ani. condamnata pentru furt din averul. privat. Se numeste. are pentru prima oara. Am o pensie de 775000. Lei plus placata copilor. Copii fiind. de Alina ma dureau. fete erau cu viaa din casa de hani si la ora pentru copii, medicamente. Au facut diferite daune si pot sa fie refuzate, dar fara rezultat. Singura mea speranta este la diminuearea de a putea. Intervenii, in calitate ginerului meu, care este arestat si condamnata. Pentru din nou. Slobozia jrd. colari a fost judecat si condamnat de judecatoria. Sect. 3 Bacau. Este condamnat de la data 22 Iunie 2000. Domnule Avocat, in numele umanitatii si al sperantei va rog sa va interati pentru a rezolva acest caz. Eu si nepoti mei va multumim foarte mult. Sa traie!

Primul răspuns adresat petiționarei

AVOCATUL POPORULUI
OMBUDSMAN

B-dul Iancu de Hunedoara, nr. 3-5, Sector 1, cod 71.204, București
Telefon: 231.5001 / Fax: 231.5000

Către: Doamna C. I.
Satul Negoiești
Comuna Soldanu
Județul Călărași

Nr. 687/1
Dosar nr. 355/2000

Referitor la cererea dvs. înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 687 din 24.02.2000, prin care solicitați intervenția instituției noastre pentru grațierea ginerelui dvs., U. T., vă aducem la cunoștință următoarele:

În temeiul prevederilor Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, aceasta are ca scop apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice.

Potrivit competenței stabilită prin legea sus-menționată, avocatul poporului examinează cererile având ca obiect încălcarea unor drepturi sau libertăți cetățenești de către autoritățile administrației publice (art. 13 lit. b), prin acte sau fapte administrative.

În legătură cu grațierea pedepsei, vă informăm că solicitarea dvs. nu este de competența instituției noastre. Potrivit art. 120 din Codul Penal și art. 94 din Constituția României, grațierea individuală se acordă de către Președintele României la cererea condamnatului.

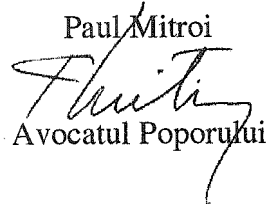
În privința dificultăților pe care nepoții dvs. le întâmpină, vă recomandăm să solicitați Comisiei pentru Protecția Copilului de pe lângă Consiliul Județean Călărași plasamentul acestora, întrucât minorii U. N., U. M. și U. P. sunt lipsiți de ocrotire părintească. Plasamentul este o măsură de protecție temporară, dispusă pe perioada cât părinții sunt în imposibilitate de a se ocupa de copii, iar pentru fiecare copil dat în plasament se acordă o alocație lunară de întreținere în cuantum de aproximativ 400.000 de lei.

De asemenea, după obținerea plasamentului minorilor, puteți solicita alocația suplimentară, în conformitate cu Legea nr. 119/1997 privind alocația suplimentară pentru familiile cu copii. Alocația suplimentară este o prestație familială ce constă într-o sumă de

bani, suportată din bugetul de stat, în favoarea familiilor cu copii. Îndeplinirea condițiilor pentru acordarea alocației suplimentare pentru familiile cu copii se dovedește prin livretul de familie, care se eliberează la cerere de către serviciul de stare civilă al Consiliului local în cărei rază teritorială aveți domiciliul.

Totodată, nepoții dvs. care frecventează cursurile unei forme de învățământ ar putea beneficia de burse de ajutor social în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995 și ale Hotărârii nr. 558/1998.

Vă informăm că ne-am adresat Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași, pentru vă sprijini în vederea protecției nepoților dvs., urmând să vă comunicăm rezultat demersurilor noastre.

Paul Mitroi

Avocatul Poporului

Recomandarea nr. 16/2000 adresată Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași

AVOCATUL POPORULUI
OMBUDSMAN

B-dul Iancu de Hunedoara, nr. 3-5, Sector 1, cod 71.204, București
Telefon: 231.5001 / Fax: 231.5000

Domnului Aurel Lascu

Președintele Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași
Str. Sloboziei, nr. 9-11
Municipiul Călărași
8500 Județul Călărași

Nr. 687/2/R
Dosar nr. 355/2000

RECOMANDARE nr. 16/2000

Stimate domnule Președinte,

Referitor la cererea doamnei C. I., domiciliată în satul Negoiești, comuna Soldanu, județul Călărași, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 687 din 24.02.2000, vă comunicăm următoarele:

Petiționara ne sesizează faptul că nepoții săi, minorii U. N., U. M. și U. P., sunt lipsiți de ocrotire părintească, deoarece în momentul de față tatăl lor este condamnat la 3 luni închisoare pentru infracțiunea de furt, iar mama acestora i-a părăsit cu opt luni în urmă, neavând nici un fel de informații despre ea. În prezent, cei trei minori se află în îngrijirea bunicii lor materne, doamna C. I., care, deși în vârstă de 75 de ani și cu posibilități financiare reduse, a fost singura care s-a ocupat de acești copii.

Analizând cererea petiționarei, se constată că minorilor U. N., U. M. și U. P. le sunt aplicabile prevederile O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, aprobată prin Legea nr. 108 / 1998.

În conformitate cu prevederile art. 20 și art. 22 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, facem următoarea

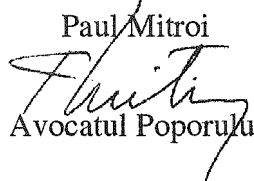
RECOMANDARE

Privind situația minorilor U. N., U. M. și U. P., care locuiesc în satul Negoieș, comuna Soldanu, județul Călărași, astfel:

În interesul superior al copiilor, vă recomandăm să dispuneți măsurile de ocrotire ce impun, evaluând posibilitatea plasamentului copiilor la bunica lor maternă, potrivit art. 12 al (1) din O.U.G. nr. 26/ 1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, republicată în 199

Totodată, facem trimitere la art. 22 (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea funcționarea instituției Avocatul Poporului, care prevede obligația autorităților publice sesizate de Avocatul Poporului să ia de îndată măsurile necesare și să îl informeze despre aceasta pe Avocatul Poporului.

Ca atare vă solicităm o copie după hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași.

Paul Mitroi

Avocatul Poporului

Răspunsul primit de la Comisia pentru Protecția Copilului

DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU PROTECȚIA
DREPTURILOR COPILULUI CĂLĂRAȘI
NR. 595/22.05.2000

R.G.N. 7114 / 25.04.00

355/2000

CĂTRE,

GUVERNUL ROMÂNIEI

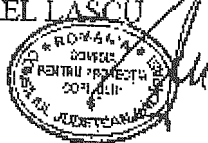
AVOCATUL POPORULUI

Urmare adresei dvs. nr. 687/2/08.05.2000, dosar nr. 355/2000 prin care ne aduceți la cunoștință situația copiilor NICUȘOR, MARIA și PETRUȚA FLORENTINA, vă comunicăm faptul că în ședința din data de 25.04.2000 a Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași au fost emise Hotărârile de plasament familial nr. 221, 222 și respectiv 223 la bunica maternă domiciliată în sat Negoiești, comuna Șoldanu, județul Călărași.

Alăturat vă anexăm hotărârile C.P.C. Călărași.

PREȘEDINTE,

AUREL LASCU

Una dintre cele trei copii după hotărârile Comisiei pentru Protecția Copilului

CONSILIUL JUDEȚEAN CĂLĂRAȘI
COMISIA PENTRU PROTECȚIA COPILULUI

HOTĂRÂRE privind încredințarea/plasamentul copilului

Comisia pentru Protecția Copilului, întrunită în ședința de lucru în data de 29.04.2000

Având în vedere :

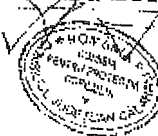
- raportul referitor la ancheta psihosocială a copilului, întocmit de către specialistul D.J.P.D.C. prin care se propune măsura încredințării/plasamentului acestuia familiei/persoanei...
- prevederile art. 12 alin. 1 raportat la art.7 lit.d și art. 23 alin 1 și prevederile art. 21 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 26/1997.
- În temeiul art.4 din Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 26/1997.

HOTĂRĂȘTE:

- Art. 1 - Se aprobă încredințarea/plasamentul copilului, născut la data de 20.12.93, în 24.7.2000, fiul lui și al... cnp/181310209790211818 la fam / pers... cnp/1815109313151411815 și... domiciliată...
Art.2. - Părinții (tata / mama) ...
Domiciliați în... sunt obligați să contribuie lunar la întreținerea copilului cu suma de... lei.
Art. 3 - Începând cu data 1.05.2000, familia/persoana... va beneficia de alocația lunară de încredințare/plasament;
Art. 4 - Pe toată durata măsurii de încredințare/plasament, D.J.P.D.C. va supraveghea fam/pers... și va prezenta Comisiei pentru Protecția Copilului trimestrial rapoarte în acest sens.
D.J.P.D.C. va comunica prezenta celor interesați.
Hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului este executorie și poate fi atacată în condițiile Legii contenciosului administrativ.

PREȘEDINTE,

AUREL LASCU

SECRETAR,

MIHAELA CORA

Nr. 221 din 29.04.2000

Al doilea răspuns către petiționar

AVOCATUL POPORULUI
OMBUDSMAN

B-dul Iancu de Hunedoara, nr. 3-5, Sector 1, cod 71.204, București
Telefon: 231.5001 / Fax: 231.5000

Doamnei C.I.

Satul Negoiești
Comuna Soldanu
Județul Călărași

Nr. 687/1 din 8.05.2000
Dosar nr. 355/2000

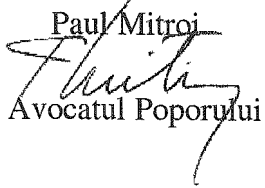
Referitor la cererea dvs. înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 687 din 24.02.2000, vă aducem la cunoștință următoarele:

La solicitarea noastră telefonică, în cursul lunii martie 2000, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copiilor Călărași a început demersurile necesare pentru protecția celor trei nepoți ai dvs. pe care îi îngrijiți.

Ca atare, Comisia pentru Protecția Copilului a hotărât ca cei trei copii să vă fie dați în plasament cu plata alocației lunare prevăzută de lege. Am primit copii după hotărârile nr. 221, 222 și 223 din 25.04.2000 care v-au fost comunicate și dvs.

Subliniem încă o dată că, în baza Legii nr. 119/1997 privind alocația suplimentară pentru familiile cu copii, puteți depune la primar o cerere pentru stabilirea și acordarea dreptului la alocația suplimentară de stat. Îndeplinirea condițiilor pentru acordarea alocației suplimentare pentru familiile cu copii se dovedește prin livretul de familie, care se eliberează la cerere de către serviciul de stare civilă al Consiliului local în a cărui rază teritorială aveți domiciliul.

Considerăm că o altă intervenție din partea instituției Avocatul Poporului nu se mai justifică.

Paul Mitroi

Avocatul Poporului

A doua Recomandare către Comisia pentru Protecția Copilului

ROMÂNIA

AVOCATUL POPORULUI
OMBUDSMAN

B-dul Iancu de Hunedoara, nr. 3-5, Sector 1, cod 71.204, București
Telefon: 231.5001 / Fax: 231.5000

Domnului Aurel Lascu

Președintele Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași
Str. Sloboziei, nr. 9-11
Municipiul Călărași
8500 Județul Călărași

Nr. 687/2/R din
Dosar nr. 355/2000

RECOMANARE nr. /2000

Stimate domnule Președinte,

Referitor la cererea doamnei C. I., domiciliată în satul Negoiești, comuna Soldan județul Călărași, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 687 din 24.02.2000, comunicăm următoarele:

Din adresa dvs. nr. 595 din 22.05.2000 rezultă că a fost însușită recomandarea Avocatului Poporului de a se dispune măsurile de ocrotire față de copiii U. N., U. M. și U. P. F. în acest sens Comisia pentru Protecția Copilului Călărași hotărând plasamentul acestora la bunica maternă.

Analizând, însă, conținutul hotărârilor nr. 221, 222 și 223 ale Comisiei pentru Protecția Copilului Călărași privind plasamentul celor trei minori, am constatat că este încălcat dreptul la o informare corectă a celor interesați să atace respectivele hotărâri. Aceștia sunt dezinformați cu privire la calea de atac a hotărârilor Comisiei pentru Protecția Copilului astfel, se specifică faptul că hotărârea privind plasamentul copilului se atacă în contenciu administrativ, ceea ce nu este în conformitate cu prevederile art. 34 din O.U.G. nr. 26/1997 republicată.

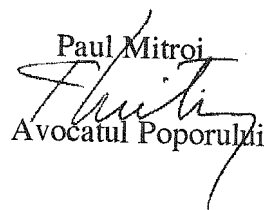
În conformitate cu prevederile art. 20 și art. 22 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, facem următoarea

RECOMANDARE

Privind rectificarea conținutului art. 4 alin. (3) din hotărârile Comisiei pentru Protecția Copilului privind încredințarea sau plasamentul copilului, astfel:

Să formulați hotărârile cu respectarea prevederilor art. 34 din O.U.G. nr. 26/1997, republicată, care specifică faptul că hotărârea comisiei poate fi atacată la judecătoria teritorială competentă, potrivit normelor de drept comun.

Totodată, facem trimitere la art. 22 (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, care prevede obligația autorităților publice sesizate de Avocatul Poporului să ia de îndată măsurile necesare și să îl informeze despre aceasta pe Avocatul Poporului.

Paul Mitroi

Avocatul Poporului

P

CONSILIUL JUDEȚEAN CĂLĂRAȘI

COMISIA PENTRU PROTECȚIA COPILULUI

NR. 733/05.07.2000

RG. NR. 9338 / 11.07.00

D355/00

CĂTRE
GUVERNUL ROMÂNIEI
AVOCATUL POPORULUI

Urmarea adresei dvs. nr. 687/2/R din 15.06.2000 vă comunicăm că ne-am însușit recomandarea Avocatului Poporului privind rectificarea conținutului hotărârilor Comisiei pentru Protecția Copilului, în sensul că :

- în conținutul hotărârii de încredințare/plasament am făcut trimitere și la prevederile art. 34 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 26/1997, republicată ,specificând că hotărârea Comisiei poate fi atacată la instanța competentă , respectiv Judecătoria Călărași ,potrivit normelor de drept comun.

PRESEDINTE,

AUREL

DREPTURILE COPIILOR DIN INSTITUȚII

Din informațiile noastre, confirmate de Departamentul pentru Protecția Copilului, de președinți ai comisiilor de protecție a copilului, organizații neguvernamentale, cât și de propriile noastre investigații, drepturile și nevoile de bază ale copiilor care trăiesc în instituțiile rezidențiale nu pot fi respectate din lipsă acută de fonduri.

Până în anul 1998, leagănele și casele de copii au fost finanțate aproape în totalitate de la bugetul statului. Începând cu anul 1999, ca urmare a O.U.G. nr. 26/1997, aceste instituții, devenite centre de plasament, sunt finanțate exclusiv de la bugetele consiliilor județene care nu sunt în măsură să asigure fondurile necesare supraviețuirii acestora.

Drepturile copiilor la hrană corespunzătoare și echipament adecvat, prevăzute de Ordonanța nr. 56/1994 aprobată prin Legea 146/1994, precum și salariile personalului sunt, în prezent, imposibil de satisfăcut numai din bugetul consiliului județean. Astfel, copiii din instituții au devenit victime ale reformei economice și ale descentralizării, în condițiile în care de la bugetul statului nu se mai alocă fonduri cu această destinație.

Având în vedere obligațiile asumate de România prin ratificarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, precum și Recomandările Consiliului Europei, am considerat necesar să intervenim pentru ca drepturile copiilor din centrele de plasament să fie respectate.

Autosesizare, Dosar nr. 286/1999 (drepturile copiilor din centrele de plasament).

La data de 11 mai 1999, Avocatul Poporului a intervenit pe lângă primul-ministru, ministrul de finanțe, Camera Deputaților (Comisia pentru Buget Finanțe și Bănci; Comisia pentru Sănătate și Familie; Comisia pentru Muncă și Protecție Socială; Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale) și Senat (Comisia pentru Buget Finanțe și Bănci; Comisia pentru Drepturile Omului; Comisia pentru Muncă, Protecție Socială și Problemele Șomajului; Comisia pentru Sănătate, Ecologie și Sport).

S-a promovat ideea că autoritățile județene (consiliile județene) trebuie sprijinite pentru ca drepturile copiilor din instituții, prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 56/1994, în cuantumul reactualizate prin H.G.R. nr. 173/ 1998, să fie respectate.

Acest lucru ar presupune:

- Finanțarea instituțiilor rezidențiale de la bugetul statului la nivelul unor norme standard minime referitoare la hrană, echipament și personal;
- Introducerea acestei finanțări în bugetul rectificat pe anul în curs;
- Alocarea de urgență de fonduri din rezerva Guvernului pentru sprijinirea tuturor județelor cu un număr mare de copii în instituții.

De asemenea, în legătură cu demersurile noastre, am informat Departamentul pentru Protecția Copilului, președinții consiliilor județene, Departamentul pentru Reforma Administrației Publice Centrale și Departamentul pentru Integrare Europeană.

Cu toate că nu am formulat nici o solicitare, mulți președinți de consilii județene ne-au răspuns, apreciind oportunitatea intervenției noastre.

Autosesizare, Dosar 355/1999 (drepturile persoanelor cu handicap, adulți și copii din căminele spital).

Avocatul Poporului, în continuarea demersurilor începute în anul 1998 (D. 38/1997 având ca obiect condițiile necorespunzătoare existente la Căminul spital Bălăceanca), și-a exercitat atribuțiile din oficiu, referitor la drepturile persoanelor asistate în căminele spital din țară (adulți și copii).

Din investigațiile noastre (Dosar 38/1997) și informațiile din presă și televiziune, confirmate de Secretariatul de Stat pentru Persoane cu Handicap, prefecti, primari și directori de cămine spital, a reieșit că activitatea de îngrijire a persoanelor cu handicapuri grave internate în aceste instituții este deosebit de precară.

După anul 1989, finanțarea căminelor spital s-a făcut centralizat, de la bugetul statului, prin Secretariatul de Stat pentru Handicapați, iar începând cu anul 1993, finanțarea s-a decentralizat la nivelul consiliilor locale, cu toate că aceste instituții nu sunt servicii de interes local.

În fiecare an, din cauza fondurilor din ce în ce mai scăzute alocate de consiliile locale, activitatea de îngrijire a persoanelor asistate în aceste instituții s-a deteriorat, iar în prezent nevoile de bază (hrană, căldură, apă, medicamente etc.) sunt imposibil de satisfăcut, având în vedere că toate cheltuielile se fac de la bugetul local.

Situația Căminului spital Bălăceanca din Comuna Cernica este edificatoare. Această instituție găzduiește 210 persoane cu handicapuri grave (situația este din anul 1999, înainte de rectificarea bugetului), iar bugetul anual necesar este de 6 miliarde lei, care ar trebui să fie asigurat în totalitate de către Consiliul local al comunei Cernica. Întregul buget repartizat comunei este de 1,5 miliarde lei, iar comuna, formată din patru sate, este în imposibilitate să-și constituie alte fonduri proprii în măsură să asigure funcționarea căminului.

Este cu atât mai inechitabilă această povară, cu cât nici una din cele 210 persoane asistate nu este din comunitatea respectivă (200 de persoane sunt din Municipiul București, iar 10 sunt din județul Ilfov).

Toate demersurile întreprinse de autoritățile locale pentru a obține sprijinul financiar de care au atâtă nevoie au rămas fără rezultat. Au fost abordate și autoritățile Municipiului București, care ar fi trebuit să-și asume cheltuielile pentru proprii cetățeni internați în căminul spital din comuna Cernica, dar acestea nu au reacționat potrivit așteptărilor.

La căminul spital Călugăreni din județul Mureș, din 250 de asistați doar unul singur este din comună, 107 provin din județele învecinate, iar celelalte persoane sunt din județul Mureș. Pentru luna iunie 1999 au fost alocate doar fondurile necesare pentru hrana asistaților și medicamente. O pătrime din personal este în concediu fără plată, iar restul nu și-a primit salariile de mult timp.

Majoritatea căminelor spital au o situație asemănătoare, iar unele dintre acestea sunt gata să se închidă.

Cele 23 de cămine spital pentru copii din țară, unde sunt internați aproximativ 3.000 de copii, înregistrează aceeași situație dramatică.

Concluzia care se impune este aceea că finanțarea căminelor spital din bugetele locale, în condițiile în care aceste servicii nu răspund unor nevoi locale, determină autoritățile locale

la eforturi financiare care le depășesc cu mult posibilitățile, iar îngrijirea cetățenilor defavorizați internați este în deteriorare continuă.

Singurul act normativ care se referă la asistența în cămine spital este Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 454/1957 privind asistența bătrânilor pensionari și nepensionari.

În ceea ce privește actul normativ care reglementa asistența copiilor în cămine spital, Legea 3/1970 privind ocrotirea unor categorii de minori a fost abrogată.

O.U.G nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate care a abrogat Legea 3/1970 nu se referă și la asistența copilului cu handicap grav aflat în cămine spital. Legal, aceste instituții există doar pentru că în fiecare an legea bugetului le menționează în anexele sale.

Pentru supraviețuirea acestor instituții și asigurarea unui nivel de îngrijire la nivelul standardelor prevăzute de actele normative în vigoare se impune finanțarea centralizată a cheltuielilor, prin organul de specialitate al Guvernului României.

Considerând că drepturile și nevoile de bază ale persoanelor cu handicap grav (copii și adulți) internate în căminele spital nu pot fi respectate din cauza lipsei acute de fonduri, Avocatul Poporului a intervenit pe lângă primul-ministru, ministrul de finanțe, Camera Deputaților (Comisia pentru Buget, Finanțe și Bănci; Comisia pentru Sănătate și Familie; Comisia pentru Muncă și Protecție Socială; Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale) și Senat (Comisia pentru Buget, Finanțe și Bănci; Comisia pentru Drepturile Omului; Comisia pentru Muncă, Protecție Socială și Problemele Șomajului; Comisia pentru Sănătate, Ecologie și Sport).

De asemenea, în legătură cu demersurile noastre, am informat Departamentul pentru Reforma Administrației Publice Centrale, Departamentul pentru Integrare Europeană, Reprezentanța UNICEF în România.

Autosesizare, Dosar nr. 317/2000 (tergiversarea predării/preluării unor instituții rezidențiale).

O.U.G. nr. 192/1999, prin care se înființează Agenția Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, creează premisele gestionării unitare a problematicii copilului aflat în dificultate (copil lipsit de ocrotire părintească sau care este în pericol în familia proprie).

Agenția ar trebui să organizeze preluarea de către consiliile județene a instituțiilor rezidențiale gestionate de către Ministerul Educației Naționale, Secretariatul de Stat pentru Persoane cu Handicap și Ministerul Sănătății.

În conformitate cu art. 21 din O.U.G. nr. 192/1999 publicată în Monitorul Oficial din 8 decembrie 1999, în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a acesteia trebuia aprobată, prin H.G.R., lista instituțiilor care fac obiectul predării/preluării instituțiilor rezidențiale. Dar, nici până în momentul intervenției Avocatului Poporului (februarie 2000), în județe, Comisiile pentru Protecția Copilului nu cunosc ce instituții vor fi preluate și nici bugetul necesar funcționării acestora.

În multe județe din țară, serviciile descentralizate ale ministerelor tergi-versează întocmirea listelor cu instituțiile care fac obiectul predării acestora către consiliile județene. Făcând abstracție de interesul și de drepturile copiilor, se recurge la diferite artificii, numai pentru păstrarea instituțiilor: se schimbă destinația unor secții de spital sau chiar instituții, sau se încearcă predarea copiilor fără patrimoniul respectiv etc.

Această situație este îngrijorătoare deoarece consiliile județene sunt în imposibilitate de a-și planifica bugetul necesar să asigure nevoile copiilor pe care îi au în grijă. Pe de altă parte, conform art. 21 din O.U.G. nr. 192, lista instituțiilor ar fi trebuit să fie aprobată prin hotărâre a Guvernului încă din luna ianuarie a.c.

Rezistența la această schimbare, mai ales din partea Inspectoratelor Școlare și a Direcțiilor de Sănătate Publică, decurge din lipsa de comunicare și colaborare dintre structurile administrației centrale care nu au transmis în teritoriu mesaje clare de pregătire a transferului de instituții în spiritul O.U.G. nr. 192/1999.

În legătură cu această situație, în interesul copiilor din instituții, ne-am adresat primului-ministru, informându-l că există mari dificultăți în aplicarea O.U.G. nr. 192/1999 și solicitând acestuia să se analizeze posibilitatea urgentării demersului de pregătire a transferului de instituții către consiliile județene și realizării coerente a acestuia, printr-un ordin comun al Ministrului Educației Naționale, Ministrului Sănătății și al Secretarului de Stat pentru Persoane cu Handicap.

Sesizările din oficiu referitoare la nerespectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale (Dosar nr. 286/1999 cu referire la centre de plasament și Dosar nr. 355/1999 cu referire la cămine spital) și noile reglementări au demonstrat oportunitatea intervenției noastre, precum și valabilitatea recomandărilor emise.

Acestea reprezintă continuarea unui punct de vedere exprimat și în Raportul de activitate pentru anul 1998.

Propunerile și sugestiile noastre adresate autorităților competente s-au dovedit a fi oportune și în concordanță cu legislația apărută ulterior în acest domeniu, și anume O.U.G. nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, precum și O.U.G. nr. 192/1999 privind înființarea Agenției Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și reorganizarea activităților de protecție a copilului, care reglementează situația căminelor spital.

Noile acte normative sunt însă perfectibile, deoarece atât problema finanțării, dar și alte aspecte nu sunt încă pe deplin rezolvate, cum ar fi, de exemplu, cele referitoare la natura și specificul serviciilor pentru copii.

Cu toate că O.U.G. nr. 192/1999 a creat premisele gestionării unitare a instituțiilor rezidențiale, problematica serviciilor și a instituțiilor pentru copii este departe de a fi rezolvată. Această situație creează dezechilibre în domeniul finanțării și discriminare între diferite categorii de copii.

Cu prilejul dezbaterii în parlament a O.U.G. nr. 192/1999 ar trebui completat art. 17, în sensul de a aborda tot sistemul de instituții și servicii existent în prezent: **creșele** care funcționează în continuare în sistemul de sănătate, deși nu sunt unități sanitare, **căminele școlare** care funcționează în sistemul de învățământ, deși nu sunt școli, **fostele școli de reeducare**, actualele **școli pentru copii cu tulburări de comportament** (Nedelea și Bacău) prevăzute de Legea nr. 84/1995 și accesul copiilor în aceste instituții (nu există temei legal pentru orientarea copiilor în astfel de școli, dar în mod abuziv copii sunt în continuare internați) etc.

Dosar nr. 523/1999 (drepturile copiilor ocrotiți într-un centru de plasament privat; acte administrative contradictorii referitoare la autorizarea organismelor private).

Directorul Centrului de plasament „Familia Amurtel” din comuna Pănătău, Județul Buzău, ne solicită să intervenim pe lângă Comisia pentru Protecția Copilului Buzău care a emis o hotărâre de respingere a cererii de autorizare a funcționării centrului privat respectiv. Ca urmare a acestei hotărâri, copiii ar trebui transferați în instituții similare din județele Covasna, Harghita, Iași și București.

Petiționarul atașează la cerere două acte administrative contradictorii: Autorizația de funcționare nr.7 din data de 17.06.1998, emisă de Comisia pentru Protecția Copilului din sectorul 6, competentă potrivit art.31 din O.U.G. nr. 26/1997 (sediul social al organismului privat este în sectorul 6), și Hotărârea din 24.03.1999 a Comisiei pentru Protecția Copilului Buzău de respingere a autorizației de funcționare emisă, paradoxal, dar tot în temeiul art.31 din O.U.G. nr. 26/1997.

Respingerea cererii de avizare se bazează pe constatările directe ale unor membri din Comisia pentru Protecția Copilului, consemnate prin proces-verbal, care se referă la încălcarea drepturilor copiilor la alimentație corespunzătoare și la educație. Programul instructiv - educativ nu este vizat de către Inspectoratul școlar județean, iar personalul nu este calificat în conformitate cu actele normative aplicabile instituțiilor de protecție a copilului.

Pentru a verifica dacă drepturile copiilor ocrotiți în acest centru sunt respectate s-a **decis realizarea unei investigații proprii**. În acest sens, s-a colaborat cu Institutul pentru Ocrotirea Mamei și Copilului „Alfred Rusescu”, Direcția de Sănătate Publică Buzău, medicul comunei, precum și cu Comisia pentru Protecția Copilului din sectorul 6 din București. Au fost examinate documentele copiilor aflate în evidența centrului respectiv, precum și documentele Comisiei pentru Protecția Copilului Buzău. S-au purtat discuții cu copiii, cu reprezentanți ai consiliului local, au fost audiați angajați ai instituției.

În urma investigației realizate s-au constatat următoarele:

- Regimul vegetarian introdus în alimentația copiilor a fost monitorizat atât de către medicul comunei, cât și de Direcția de Sănătate Publică Buzău; deficiențele constatate au fost remediate în sensul că meniul zilnic a fost îmbunătățit în conformitate cu recomandările cadrelor medicale, astfel încât problema unei alimentații necorespunzătoare nu se mai pune; analizele medicale ale copiilor realizate de către IOMC sunt în limite normale;
- avizarea programului instructiv - educativ de către Inspectoratul școlar județean nu se justifică, deoarece în interiorul Casei de copii „Familia Amurtel” nu se desfășoară proces instructiv-educativ; copiii merg la școala/grădinița din comunitate;
- centrul din comuna Pănătău oferă condiții de locuit de tip familial deosebite, copiii sunt bine îngrijiți, sociabili, rezultatele școlare sunt bune, astfel încât lipsa de calificare a personalului nu reprezintă un impediment în buna desfășurare a activităților. În prezent,

personalul este cuprins în diverse forme de pregătire, organizate de Direcția pentru Protecția Copilului;

- doi copii de vârstă școlară nu erau încă școlarizați, iar la dosar nu existau acte justificative în acest sens (copiii prezentau unele întârzieri în dezvoltare);
- majoritatea copiilor sunt declarați judecătorește abandonați, deci copiii sunt adoptabili, dar conducerea centrului nu a prezentat Comisiei pentru Protecția Copilului nici o situație în acest sens;
- din 18 copii ocrotiți în centru, numai 7 copii școlari beneficiază de plata alocației de stat în conformitate cu prevederile Legii nr. 61/1993.

În urma discuțiilor cu reprezentanți ai Direcției pentru Protecția Copilului și ai Comisiei pentru Protecția Copilului din județul Buzău, am constatat că adevăratul motiv al îngrijorării îl constituie modelul de îngrijire a copiilor, care se presupune că include inițierea în yoga și meditație.

Am recomandat Comisiei pentru Protecția Copilului Buzău să reanalizeze modul în care sunt îngrijiți copiii în centrul privat de plasament familial „Familia Amurtel“, eventual să solicite o expertiză privind evaluarea efectelor asupra dezvoltării acestora ca urmare a utilizării unor tehnici de relaxare și meditație. Am solicitat comisiei să ne transmită concluziile sale în termenul prevăzut de lege, dar răspunsul ne-a fost trimis cu întârziere, abia după ce s-a făcut o nouă intervenție către Consiliul Județean Buzău.

Deși se fac eforturi de colaborare, unele îngrijorări ale Comisiei pentru Protecția Copilului sunt justificate.

Ne-am adresat și Consiliului local al comunei Pănătău, recomandând acestuia să transmită dosarele celor 11 copii Direcției Generale de Muncă și Protecție Socială pentru ca aceștia să beneficieze de alocația de stat la care au dreptul prin lege.

Am informat, în legătură cu demersurile noastre, Comisia pentru Protecția Copilului din sectorul 6 din București, precum și Departamentul pentru Protecția Copilului din cadrul Guvernului. Am considerat că este utilă colaborarea între diferite comisii de protecție a copilului, pentru a avea un punct de vedere unitar în legătură cu aceeași problemă, modelul de îngrijire al copilului propus de „Familia Amurtel“ ca alternativă la modelul public cu care suntem obișnuiți. Acest model de îngrijire este promovat și în centrul de plasament din județul Ilfov, precum și în grădinițele din Municipiul București.

În prezent, autoritatea competentă să autorizeze organismul privat conform art.31 din O.U.G nr. 26/19967, respectiv Comisia pentru Protecția Copilului din sectorul 6 București, a emis „Familiei Amurtel“ Pănătău o nouă autorizație. De asemenea, această comisie ia măsuri de protecție prin plasament la centrul privat de la Pănătău. În schimb, Comisia pentru Protecția Copilului Buzău refuză să colaboreze cu comisia din București și nu utilizează posibilitățile de îngrijire pe care le pune la dispoziție centrul respectiv.

Având în vedere complexitatea problemelor pe care le-a scos în evidență acest dosar, activitatea noastră continuă.

Acest caz este semnificativ pentru dificultățile pe care le resimt serviciile publice din teritoriu, ca urmare a faptului că unele reglementări creează confuzii și duc la activități neperformante.

Comisia pentru Protecția Copilului Buzău, ca organ de specialitate al Consiliului Județean, este îndreptățită să cunoască și să avizeze programele care se organizează, pe teritoriul județului, în favoarea copilului.

Pe de altă parte, autorizarea organismelor private se face de către comisia în a cărei rază teritorială acestea își au sediul social (art. 36 alin. (2)). Or, este cunoscut faptul că numeroase organisme private desfășoară programe în diverse județe din țară și uneori, mai puțin, sau chiar deloc, în raza teritorială unde au sediul social.

Astfel, autorizarea decisă de unele comisii devine uneori formală, iar alte comisii (cum este și cazul comisiei de la Buzău) sunt lipsite de un instrument necesar de coordonare a activităților care se desfășoară pe teritoriul județului respectiv.

Ar fi de dorit ca legea să prevadă în mod expres faptul că autorizarea se face pentru programe și nu pentru organisme private.

COPII ÎN CONFLICT CU LEGEA

Cu toate că numărul copiilor în conflict cu legea este în creștere constantă, că România a ratificat Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, asumându-și obligații politice prin semnarea unor documente sau contribuind la adoptarea acestora de către O.N.U. și Consiliul Europei, în domeniul justiției aplicabile minorilor nu s-au produs modificări semnificative.

În momentul de față este reglementat doar regimul juridic al minorilor care comit fapte penale și care răspund penal.

Nu există reglementare pentru situația copiilor sub vârsta de 14 ani care comit fapte prevăzute de legea penală, dar care nu răspund penal sau care au vârsta peste 14 ani, dar sunt lipsiți de discernământ.

Această situație a apărut ca urmare a declarării neconstituționalității dispozițiilor art. 17 și 18 din O.U.G. nr. 26/1997, precum și a dispozițiilor art. 23-30 din O.U.G. nr. 26/1997, republicată, după aprobarea și modificarea acesteia prin Legea nr. 108/1998.

Autosesizare, Dosar nr. 950/1999 (reglementarea faptelor de natură penală săvârșite de minori care nu răspund penal).

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 26/1997, în articolele 16, 17 și 18, prevedea, pentru copiii care nu răspund penal, dar care săvârșesc fapte penale, măsurile educative

prevăzute în Codul Penal. Astfel, nu există nici o distincție între regimul juridic al minorilor neînfractori și cel al minorilor infractori.

Curtea Constituțională, prin Decizia nr.47/1999, a constatat că art. 23-30 din O.U.G. nr. 26/1997, republicată, sunt neconstituționale. Cu toate acestea, până în luna noiembrie 1999, Guvernul României nu a avut nici o inițiativă pentru a completa vidul legislativ privind faptele de natură penală săvârșite de minori sub vârsta de 14 ani, precum și de către cei lipsiți de discernământ.

În luna noiembrie 1999, ne-am adresat primului-ministru, având în vedere faptul că Departamentul pentru Protecția Copilului nu ne-a răspuns la nici o sesizare.

În luna martie 2000, am revenit la primul-ministru cu o nouă sesizare, dar reglementarea specifică întârzie să apară.

Această situație putea fi reglementată prin O.U.G. nr. 192/1999 care a prevăzut și reorganizarea activităților de protecție a copilului. S-a sugerat președintelui Agenției Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului să introducă reglementarea necesară cu prilejul dezbaterii în Parlament a O.U.G. nr. 192/1999 privind înființarea Agenției Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și reorganizarea activităților de protecție a copilului.

Dosar nr. 166/2000 (tergiversarea soluționării unui dosar penal).

Prin cererea înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 765 din 29.02.2000, la care a revenit cu cererea nr.1138 din 16.03.2000, domnul G. J., aflat în arest preventiv (de aproape 3 ani), la Centrul de reeducare din Tichilești, ne solicită sprijinul, considerând nejustificată tergiversarea soluționării dosarului său penal.

Ca urmare a acestei cereri, am făcut unele verificări și am constatat următoarele:

- G. J., născut la data de 27.07.1979, prin Sentința penală nr. 103/30.03.1998 a Tribunalului Galați, a fost condamnat la 3 ani și 4 luni închisoare pentru mai multe infracțiuni săvârșite în perioada cât acesta era minor, împreună cu alți inculpați majori.
- Împotriva acestei sentințe inculpații au declarat apel, dar Curtea de Apel Galați a admis numai apelul petiționarului, prin Decizia penală nr. 369/A/23.09.1998 dispunând trimiterea cauzei pentru rejudecare Tribunalului Galați, în ceea ce îl privește pe acesta.
- Decizia penală a Curții de Apel păcătuiește prin aceea că nu s-a pronunțat potrivit art. 350 C.pr.pen. asupra măsurii cu privire la starea de libertate și nici nu a dispus cauza aceasta de restul dosarului.
- Ca urmare a faptului că ceilalți inculpați au declarat recurs împotriva Deciziei Curții de Apel Galați, întregul dosar a fost trimis la Curtea Supremă de Justiție, Secția Penală, unde formează obiectul Dosarului nr. 4194/1998, în care s-au dat mai multe termene, ultimul fiind fixat la data de 4.04.2000.
- Amânările au fost determinate de lipsuri de procedură datorate recurențelor deci, până în prezent, cauza nu s-a putut judeca și nici nu se știe când se va putea soluționa. Ca atare, rejudecarea cazului petiționarului nostru mai are mult de așteptat.

Având în vedere acestea, precum și faptul că petiționarul este încarcerat de la data de 20.02.1997, deci de mai mult de 3 ani, și că, potrivit principiului „non reformatio in pejus”, el nu poate primi o pedeapsă mai mare decât cea la care a fost condamnat inițial, i-am recomandat să solicite revocarea măsurii arestării preventive, explicându-i de ce au survenit aceste întârzieri, și că Tribunalul Galați a fost în imposibilitate de a-i soluționa cauza cu celeritate.

Intervenția noastră pe lângă Tribunalul Galați s-a făcut numai în spiritul apărării drepturilor unui om care a greșit, dar față de care totuși trebuie să manifestăm respectul cuvenit.

Tribunalul Galați a soluționat imediat și favorabil cererea petiționarului.

Acest caz nu este singular și demonstrează faptul că este necesar să se folosească în mai mare măsură instituția disjungerii cauzei și judecarea minorilor separat de majori.

Dosar nr. 773/1999 (asistență post-penală).

Prin cererea înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 2357 din 23.06.1999, M.J., în vârstă de 25 de ani, deținut la Penitenciarul Ploiești, ne solicită informații în legătură cu sprijinul de care ar putea beneficia din partea autorităților pentru a se integra în viața socială după executarea pedepsei.

Petiționarul ne aduce la cunoștință dificultățile pe care le-a întâmpinat din partea familiei adoptive, care l-a abandonat într-o casă de copii unde a crescut până la vârsta de 16 ani. Tot din afirmațiile petiționarului rezultă că familia sa adoptivă nu îl va sprijini în efortul său de a se integra în viața socială, după ce va termina executarea pedepsei.

Față de cererea petiționarului și în conformitate cu prevederile art. 21 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Direcției Generale a Penitenciarelor, solicitând informații în legătură cu eventualele programe de reintegrare socială destinate tinerilor infractori, după executarea pedepsei.

Ni s-a răspuns că M.J. va fi sprijinit în cadrul programelor aflate în desfășurare.

Potrivit legislației execuțional-penale în vigoare, precum și a prevederilor cuprinse în Regulile minime pentru tratamentul deținuților al ONU, Direcția Generală a Penitenciarelor a prevăzut și aplicat unele măsuri de asistență educațională, psihologică și socială a deținuților aflați în custodia unităților de penitenciare. Aceste măsuri vizează reabilitarea școlară, profesională, comportamentală a deținuților în vederea creșterii șanselor acestora de reintegrare socio-profesională.

Asistența post-penală a persoanelor puse în libertate nu și-a găsit încă, din păcate, o rezolvare globală.

Deocamdată, nu sunt create structurile instituționale care să aibă ca obiect de activitate rezolvarea acestui aspect social.

Astfel de programe desfășoară doar unele organizații neguvernamentale, și acestea puține la număr.

În cadrul Ministerului de Justiție funcționează un Serviciu de Probațiune care desfășoară activități specifice în cinci centre cu caracter experimental (Centrul de Reeducare Găiești și penitenciarele din Arad, Iași, Cluj și Gherla).

Legea probațiunii, deși finalizată de Ministerul Justiției, nu a intrat încă în atenția Parlamentului.

COPIII CU NEVOI SPECIALE

Până la modificarea Legii nr. 53/1992 privind protecția specială a persoanelor handicapate, au fost înregistrate puține plângeri care au avut ca obiect încălcarea drepturilor copiilor cu nevoi speciale. O dată cu apariția O.U.G. nr. 102/1999, încep să se depună plângeri care se referă la faptul că: noua legislație nu mai prevede unele facilități, unii copii, după reevaluare, nu mai beneficiază de aceeași încadrare, pierzând astfel o serie de facilități, sau se întârzie plata pentru asistenții personali, după preluarea acestora de către autoritățile locale.

Dosar nr. 1190/1999 (discriminare între persoane cu handicap).

Domnul P.D., domiciliat în municipiul Brașov, ne sesizează asupra unor lacune legislative în domeniul protecției copilului cu handicap.

Astfel, potrivit O.U.G. nr. 102/1999, adulții cu handicap, însoțitorii acestora, cât și familiile lor beneficiază de facilități de transport și telefon, de care însă nu beneficiază și familiile care au în îngrijire copii cu handicap.

Aceste facilități, prevăzute de Legea nr. 53/1992, nu se mai regăsesc și în textul noului act normativ, fapt ce reprezintă o discriminare în rândul persoanelor cu handicap și are, cu siguranță, consecințe nefavorabile asupra familiilor care au în îngrijire astfel de copii.

Față de această situație, ne-am adresat, la data de 17 ianuarie 2000, primului-ministru, Senatului României (Comisia pentru Sănătate, Ecologie și Sport; Comisia pentru Muncă, Protecție Socială și Problemele Șomajului) și Camerei Deputaților (Comisia pentru Sănătate și Familie; Comisia pentru Muncă și Protecție Socială) cu rugămintea ca, prin mijloacele de care dispun, să sprijine introducerea în textul O.U.G. nr. 102/1992 a facilităților de transport de care să beneficieze copiii cu handicap și familiile lor, precum și facilitățile referitoare la serviciile de telefonie.

De asemenea, Avocatul Poporului s-a adresat Secretariatului de Stat pentru Persoanele cu Handicap cu sugestia de a completa prevederile O.U.G. nr. 102/1992, prin introducerea facilităților sus-menționate.

Facilitățile referitoare la transport și serviciile de telefon trebuie introduse nu numai pentru a elimina discriminarea care se face între persoanele cu handicap, ci și pentru că acestea sunt foarte necesare copiilor.

Nevoile speciale ale copiilor cu diferite handicapuri determină necesitatea școlarizării acestora în școli speciale care sunt organizate la distanțe mari de domiciliul copiilor. În

municipiul București, școlile pentru copii cu deficiențe intelectuale sunt organizate câte una sau două pe sector, iar cele pentru deficiențe senzoriale se adresează tuturor copiilor din Capitală. În țară, școlile speciale sunt organizate pe județe sau municipii. Acest lucru presupune deplasarea zilnică, săptămânală sau semestrială a copiilor pe distanțe mari.

De asemenea, copiii au nevoie de servicii de recuperare, medicale și socio-educative, la care trebuie să se deplaseze periodic.

În Monitorul Oficial nr. 181 din 27 aprilie a fost publicată O.U.G. nr. 40 pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap care, printre altele, prevede facilități de transport și telefon pentru familiile care au în îngrijire copii cu handicap.

COPII AFLAȚI ÎN PERICOL ÎN PROPRIA FAMILIE

Mass-media prezintă tot mai frecvent cazuri de copii care sunt în pericol din cauza modului abuziv în care părinții își exercită drepturile părintești. Mulți copii sunt bătuți cu brutalitate, unii, mai ales fete, sunt abuzați sexual, alții sunt trimiși la cerșit sau sunt alungați de acasă.

De regulă, autoritățile intervin când faptele devin deja publice, dar situațiile de risc în care se găsesc astfel de copii nu sunt depistate din timp, astfel încât nu se pot lua nici un fel de măsuri active de prevenire.

Toate dosarele care au ca obiect protecția copiilor aflați în pericol în propria familie au fost constituite la sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului, ca urmare a informațiilor din ziare sau transmise de diferite posturi de televiziune.

În toate cazurile, ne-am adresat primarului care, în calitate de autoritate tutelară, are obligația, potrivit art. 108 din Codul familiei, să exercite control efectiv și continuu asupra felului în care părinții își îndeplinesc îndatoririle privitoare la persoana și bunurile copilului. Acest control, înțeles ca o activitate de informare permanentă care se realizează printr-un serviciu special organizat, se poate finaliza prin propuneri adresate autorității decizionale (primarul), în cazul în care exercițiul drepturilor și îndatoririlor părintești contravine spiritului legii.

Neîndoielnic, această veghe presupune un fond de cunoștințe de psihologie infantilă, o anumită experiență, aptitudini de selecție a informațiilor primite, pentru a facilita un demers eficient în sprijinul copilului. Dincolo de încărcătura de autoritate care trebuie păstrată pentru realizarea contactului cu părinții, reprezentanții autorității tutelare trebuie să fie ajutați de servicii de asistență socială, specialiști în probleme de psihologie și pedagogie, medici, cadre didactice.

Este greu de admis că un grup de 3-5 funcționari cu pregătire medie (cât cuprinde un serviciu de autoritate tutelară) poate îndeplini o activitate cu un grad de complexitate atât de accentuat și care comportă o responsabilitate socială enormă.

Dacă primarul, în calitate de autoritate tutelară, și-ar exercita atribuțiile prevăzute de Codul familiei și dacă la nivelul autorităților locale s-ar organiza serviciile de specialitate prevăzute de O.U.G. nr. 26/1997, s-ar putea realiza, efectiv, depistarea precoce a situațiilor de risc pentru copii și s-ar putea interveni în timp util în favoarea copiilor.

În funcție de caz, ne adresăm și Comisiei pentru Protecția Copilului, mai ales dacă avem convingerea că primarul nu dispune, la nivelul comunității, de resursele necesare pentru a proteja copiii.

Autosesizare, Dosar nr. 107/1998 (copii stropiți cu benzină de către părinții lor, supărați pe autoritățile locale).

Avocatul Poporului și-a exercitat atribuțiile din oficiu în cazul a doi copii a căror viață a fost primejduită de părinții lor, iar autoritățile obligate să intervină nu au reacționat corespunzător.

Un post de televiziune a prezentat modul în care familia G. din orașul Costești, județul Argeș, a protestat față de o decizie defavorabilă a primarului.

În fața primăriei, părinții au stropit cu benzină pe cei doi copii minori, în vârstă de 4 și 8 ani, amenințând că le vor da foc dacă primarul nu renunță la decizia de a reduce la jumătate de normă postul domnului G., funcționar al primăriei.

Ne-am adresat primarului, recomandând acestuia să-și asume, în calitate de autoritate tutelară, responsabilitățile potrivit art.108 și 109 din Codul familiei. De asemenea, am solicitat o copie după ancheta socială și comunicarea măsurilor pe care autoritatea tutelară le va lua cu scopul de a preveni repetarea unor astfel de manifestări care pun în pericol viața celor doi copii.

Primarul ne-a răspuns imediat. Ancheta socială este realizată de către o echipă interdisciplinară care subliniază concluzia că cei doi copii sunt bine îngrijiți în familie, în special datorită eforturilor depuse de către mama acestora. Unul dintre copii are performanțe școlare deosebite și calități artistice pe care familia le-a încurajat.

Prin gestul lor, părinții (influențați ei înșiși de protestul unei femei care și-a dat foc, caz puternic mediatizat) au dorit să determine autoritățile să renunțe la decizia care le este defavorabilă.

Concluzia finală a autorității tutelare este aceea că nu se impune, deocamdată, o măsură de protecție a copiilor, deoarece familia prezintă resurse și există suficiente garanții că aceștia vor fi în siguranță lângă părinții lor.

Autosesizare, Dosar nr. 1030/1999 (soțul favorizează sinuciderea soției, copil lipsit de ocrotire părintească).

Mai multe posturi de TV au transmis gestul disperat al unei femei care, cu concursul soțului, și-a dat foc, deoarece autoritățile nu le-au repartizat o locuință la care se considerau îndreptățiți.

Ulterior, femeia a decedat, iar soțul acesteia, arestat între timp, s-a căsătorit cu o femeie foarte tânără care, la rândul său, a declarat că-și va da foc dacă autoritățile nu le repartizează o locuință.

Din informațiile transmise și confirmate apoi de către autoritatea tutelară din municipiul Pitești, familia V. avea un copil adoptat, în vârstă de 10 ani.

Având în vedere faptul că tatăl copilului nu a ezitat să pună în pericol viața primei soții și este gata să o sacrifice și pe cea a noii sale soții, am considerat că este necesar să ne sesizăm din oficiu pentru respectarea dreptului la protecție a copilului V.

În acest sens, ne-am adresat autorității tutelare din municipiul Pitești, apoi autorității tutelare din comuna Mălaia, județul Vâlcea. Copilul locuiește la un unchi care îi asigură

condiții corespunzătoare de creștere și educare, iar autoritatea tutelară din comuna Mălaia a dispus instituirea curatelei, unchiul copilului fiind numit curatorul acestuia.

Autosesizare, Dosar nr. 642/1999 (copil maltratat de către tată său).

Unul dintre posturile de televiziune a prezentat cazul unui copil, B. F., în vârstă de 4 ani, care a fost adus în stare gravă la Spitalul „Victor Gomoiu”. Medicii au constatat că starea copilului era o consecință a maltratării acestuia de către părinții săi (mai ales de către tată). Spitalul a sesizat poliția, iar serviciul public specializat a luat măsura plasamentului de urgență.

Întrucât familia respectivă mai avea încă cinci copii, iar mama acestora era din nou însărcinată, am solicitat Serviciului public specializat pentru protecția copilului din sectorul 6 informații despre situația copiilor și eventuale măsuri necesare pentru protecția acestora.

Am fost informați că ceilalți copii frecventează învățământul special, fiind în familie doar la sfârșit de săptămână. Relația tatălui cu aceștia este una relativ normală, iar deocamdată nu se impune separarea copiilor de familie.

S-a decis monitorizarea familiei și a situației copiilor de către Serviciul de asistență pentru drepturile copilului.

Legislația trebuie să fie mai precisă în ceea ce privește obligația de a sesiza cazurile cunoscute, de copii a căror securitate și dezvoltare sunt periclitate în familie.

Potrivit art. 15 alin. (4) din O.U.G. nr. 26/1997 sunt obligați să se sesizeze de îndată „cei care constată”.

Art. 108 din Codul familiei – „autoritatea tutelară este obligată să exercite un control efectiv și continuu asupra felului în care părinții își îndeplinesc îndatoririle cu privire la persoana și bunurile copilului”, iar „delegații autorității tutelare au dreptul să viziteze copiii la locuința lor și să se informeze pe orice cale despre felul cum aceștia sunt îngrijiți, în ceea ce privește sănătatea și dezvoltarea lor fizică, educarea (...)”.

Ar trebui instituită obligația de a depista asemenea cazuri și de a le sesiza pentru cei care vin în contact permanent cu copiii cu ocazia exercitării profesiei: medici, cadre didactice, asistenți sociali și polițiști.

Controlul exercitat efectiv de către delegații autorității tutelare și completat de efortul profesioniștilor care lucrează cu copiii ar asigura depistarea precoce a cazurilor de risc și prevenirea situațiilor de pericol pentru astfel de copii.

Modul în care O.U.G. nr.192/1999 prin art. 8 reglementează dreptul la protecție ar trebui reconsiderat. În această perspectivă ne-am adresat Președintelui Agenției Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului.

Art. 8, care prevede accesul „nelimitat” al personalului corpului de control la „domiciliul persoanelor fizice care au în îngrijire și asigură protecția unui copil”, așa cum este formulat, nu respectă dreptul la viață intimă și privată prevăzut de Constituție art.26 alin.(1) care stipulează că „Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată”.

Nu este respectat nici art.16 alin. 1 și 2 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, care prevede că „Nici un copil nu va face obiectul ingerințelor arbitrare sau ilegale în viața sa profesională, familia sa, domiciliul sau corespondența sa și nici al unor atacuri la onoarea și reputația sa. Copilul are dreptul la protecția legii contra unor astfel de imixțiuni sau atacuri“.

De asemenea, art.8 din Convenția europeană a drepturilor omului stipulează: „**nu este admis amestecul unei autorități publice**“ în exercitarea dreptului la respectarea vieții private și de familie „**decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății și a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora**“.

Este necesară reformularea art. 8 din O.U.G. nr. 192/1999 și precizarea condițiilor în care acest acces în familie este posibil, făcând specificările necesare atunci când persoana ocrotitoare este alta decât părinții copilului.

Nu ar fi lipsit de interes ca un astfel de acces să fie acordat nu unui organism guvernamental central, ci unui serviciu de specialitate al consiliului județean, câtă vreme problematica protecției copilului aflat în dificultate s-a descentralizat.

PROTECȚIA FEMEII ȘI A MAMEI

Sunt puține plângerile care au ca obiect încălcarea unor drepturi specifice femeii. Majoritatea femeilor ne solicită sprijinul mai ales când, după divorț, întâmpină dificultăți în punerea în executare a unor hotărâri judecătorești prin care le sunt încredințați copiii sau prin care se stabilește pensia de întreținere pentru aceștia.

Femeile care își cresc singure copiii ni se adresează atunci când nu mai sunt în măsură să facă față dificultăților cotidiene, iar cererile de sprijin către autorități rămân fără nici un rezultat.

Datorită restructurării și a privatizării întreprinderilor apar disfuncții care afectează plata drepturilor femeilor care se află în concediu de maternitate sau care își îngrijesc copiii până la vârsta de doi ani.

Dosar nr. 285 (Legea nr. 120/1997 privind plata concediului pentru îngrijirea copilului până la vârsta de doi ani).

Doamna D.D.C., domiciliată în Municipiul București, sector 1, a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului pentru a putea beneficia de plata dreptului la concediul plătit pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la doi ani.

Petiționara este încadrată în muncă la o societate comercială, S.C. BMP-Textil, cu sediul în București, iar la data de 06.09.1998 a născut un copil, în prezent aflându-se în concediu plătit pentru îngrijirea copiilor până la doi ani, potrivit Legii nr. 120/1997.

De câteva luni, doamna D.D.C. nu a mai beneficiat de plata concediului, iar conducerea societății respective i-a comunicat faptul că va fi trecută în șomaj, deoarece societatea urmează să se desființeze.

Având în vedere faptul că nu există norme de aplicare a Legii nr. 120/1997, ne-am adresat Direcției Generale de Muncă și Protecție Socială din Municipiul București, solicitând să ne transmită care este statutul profesional al doamnei D.D.C. în cazul în care societatea comercială la care este încadrată se desființază, și care sunt procedurile prin care petiționara va beneficia în continuare de prevederile Legii nr. 120/1997.

Totodată, ne-am adresat și conducerii societății comerciale, cu rugămintea de a ne transmite punctul de vedere față de situația prezentată.

Deși nu era obligată, societatea comercială respectivă ne-a răspuns cu promptitudine, informându-ne că își va înceta activitatea și că are datorii la asigurările sociale de stat.

De asemenea, societatea respectivă recunoaște că nu a plătit petiționarei indemnizația prevăzută de lege pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la doi ani, precum și faptul că în această situație se află mai multe persoane. O dată cu finalizarea procedurilor de lichidare, vor fi plătite cu prioritate drepturile femeilor care au în îngrijire copii.

În momentul de față, firma care a preluat această societate lichidată ne-a informat că toate plățile au fost făcute, iar doamna D.D.C., care între timp și-a schimbat locul de muncă, a primit plata concediului, inclusiv pentru lunile restante.

Totuși, în cartea de muncă a doamnei D.D.C. nu sunt consemnate ultimele șase luni, ca vechime în muncă.

Dosar nr. 1061/1999 (plata concediului de maternitate).

Doamna R.E., domiciliată în comuna Bragadiru, județul Ilfov, a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului pentru a putea beneficia de plata concediului medical, manifestându-și îngrijorarea că nu va putea obține nici concediul plătit pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la doi ani.

Doamna R.E. este încadrată în muncă la o societate comercială pe acțiuni din anul 1995, iar din luna mai 1999 se află în concediu medical din cauza problemelor pe care le are cu sarcina. Nu a putut încasa indemnizația cuvenită pe durata concediului medical deoarece societatea a refuzat acest lucru.

Față de această situație, ne-am adresat societății comerciale respective cu rugămintea de a ne transmite toate informațiile în legătură cu acest caz, precum și punctul de vedere față de situația prezentată.

Am fost informați că unitatea este într-o situație financiară dificilă și nu are posibilitatea achitării acestor concedii din lipsă de lichidități.

Din investigațiile întreprinse și informațiile noastre, inclusiv cele obținute de la Direcția Generală de Muncă și Protecție Socială, reiese faptul că în această situație se află foarte multe femei.

Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 82/1999 (punerea în executare a unei hotărâri de încredințare a copilului, ca urmare a divorțului).

Doamna B. F., domiciliată în comuna Boișoara, județul Vâlcea, ne sesizează cu privire la dificultățile pe care le întâmpină în legătură cu punerea în executare a sentinței civile nr. 2750 din 4 noiembrie 1996.

Luând în considerare interesul superior al copilului, în vârstă de 5 ani, instanța, ca urmare a divorțului intervenit între părinți, a încredințat fetița, C. M. E., spre creștere și educare, mamei sale.

Până în luna februarie 1999, când petiționara ni se adresează, apreciind că punerea în executare a sentinței este în mod nejustificat tergiversată, executorul judecătoresc s-a mulțumit să întocmească șapte procese verbale. Toate demersurile întreprinse de petiționară au rămas fără rezultat, inclusiv cele două plângeri penale.

La începutul lunii martie 1999, ne-am adresat președintelui Judecătoriei Oltenița, județul Călărași, și prim-procurorului Parchetului de pe lângă Judecătoria Oltenița, cu solicitarea de a analiza cele expuse și de a lua măsurile necesare pentru executarea hotărârii judecătorești.

Ca urmare a intervenției noastre, Parchetul de pe lângă Judecătoria Oltenița ne-a comunicat faptul că sentința civilă nr. 2750/1996 a fost pusă în executare la data de 15.04.1999; copilul C. M. E. a fost încredințat petiționarei, punându-se astfel în executare sentința civilă nr. 2750/1996.

Totodată, prin rezoluția Parchetului de pe lângă Judecătoria Oltenița nr. 253/1999 din 21 aprilie 1999, s-a confirmat propunerea organelor de cercetare penală de neîncepere a urmăririi penale față de făptuitor (soțul petiționarei) pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 307 alin 2 din Codul Penal întrucât în cauză a intervenit împăcarea părților.

Dosar nr. 776/1999 (tergiversarea unui proces de divorț).

Doamna M. M., domiciliată în Municipiul București, sectorul 6, ne solicită sprijinul pentru soluționarea situației în care se află.

Petiționara este în proces de divorț cu soțul său, are doi copii cu acesta, se confruntă cu mari dificultăți financiare și în cursul procesului de divorț a mai dat naștere unui copil, care poartă numele soțului mamei și nu al tatălui său natural.

Doamna M. M. este nemulțumită de faptul că procesul de divorț se tergiversează de mulți ani, fapt ce o împiedică să clarifice statutul civil al celui de-al treilea copil.

Judecătoria municipiului Giurgiu, unde a fost introdusă acțiunea de divorț, își declină competența în favoarea Judecătoriei Bolintin-Vale, unde dosarul nu a ajuns încă.

Pentru a veni în sprijinul petiționarei, ne-am adresat primarului sectorului 6 al Municipiului București, pentru a identifica modul în care petiționara ar putea fi sprijinită în depășirea dificultăților materiale pe care le are, și am solicitat informații, de la Judecătoria municipiului Giurgiu, în legătură cu situația dosarului de divorț nr. 1045/1997.

În urma sesizării noastre, acest dosar, care fusese arhivat din eroare timp de doi ani și jumătate, a fost trimis spre soluționare la instanța competentă abia în primele zile ale lunii ianuarie 2000.

Judecătoria din Bolintin-Vale a confirmat primirea dosarului.

DREPTUL COPILULUI LA ÎNTREȚINERE

Sunt frecvente cazurile când părintele căruia i-a fost încredințat copilul, ca urmare a acțiunii de divorț, se plânge de faptul că celălalt părinte, obligat la plata pensiei de întreținere, nu plătește.

Numai de la începutul anului 2000 au fost deschise 9 dosare care au ca obiect plata pensiei de întreținere datorată de unul dintre părinți (nr. 19, 81, 85, 86, 97, 98, 130, 304, 316).

Uneori, părintele debitor are domiciliul în străinătate.

Dosar nr. 676/1999 (stabilirea pensiei de întreținere datorată de tatăl cu reședință în SUA).

Doamna P.V.C., din Municipiul București, ne-a sesizat în legătură cu faptul că interesele copilului său minor au fost încălcate ca urmare a stabilirii obligației de întreținere datorată de către tată, care are reședința în S.U.A. din anul 1990.

Ca urmare a divorțului, minorul a fost încredințat mamei sale, iar tatăl a fost obligat la plata unei pensii de întreținere în cuantum de 250.000 lei.

La stabilirea cuantumului pensiei de întreținere, instanța de judecată a avut în vedere numai suma de bani oferită de către tată în acțiunea introductivă.

Petiționara consideră că autoritatea tutelară nu și-a îndeplinit obligațiile legale deoarece nu s-a prezentat în instanță pentru a susține interesele minorului.

Față de această situație, Avocatul Poporului s-a adresat autorității tutelare, solicitând acesteia să se prezinte în instanță pentru a susține interesele copilului, precum și președintelui Curții de Apel, cu rugămintea de a cita autoritatea tutelară în procesul aflat pe rol.

Deși Autoritatea Tutelară și-a însușit recomandarea Avocatului Poporului, nu a mai putut interveni deoarece recursul formulat se judecase, iar sentința devenise definitivă și irevocabilă.

Dosar nr. 1121/1999 (plata pensiei de întreținere datorată de tatăl cu reședință în Franța).

Doamna D.C., domiciliată în municipiul Brașov, județul Brașov, ne-a solicitat sprijinul pentru obținerea pensiei de întreținere pe care fiul acesteia este îndreptățit să o primească de la tatăl său, care are reședința în Franța.

Prin decizia Curții de Apel București, investită cu formulă executorie, fostul soț al petiționarei a fost obligat la plata pensiei de întreținere, însă acesta nu a respectat decizia respectivă.

La cererea autorităților franceze, doamna D.C. a expediat toate documentele necesare în vederea executării silite, însă nu a primit nici un răspuns din anul 1998, astfel încât, de la pronunțarea deciziei civile în anul 1995, au trecut cinci ani în care minorul nu a putut beneficia de pensia de întreținere la care este îndreptățit.

Pentru realizarea acestui drept, Avocatul Poporului s-a adresat Ministerului de Justiție, solicitând acestuia să finalizeze demersurile în conformitate cu competența ce îi revine ca urmare a ratificării de către România a Convenției de la New York din 1956 privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate.

În prezent, dosarul se află în lucru.

Sunt tot mai frecvente plângerile care au ca obiect punerea în executare a hotărârilor judecătorești care afectează drepturile copilului ca urmare a divorțului intervenit între părinți: încredințarea copilului unuia dintre părinți, obținerea pensiei de întreținere, dreptul de a păstra legături personale cu copilul încredințat celuilalt părinte etc.

De regulă, atât autoritățile administrative (în special autoritatea tutelară), cât și instanțele judecătorești, mai ales în procesul de divorț unde există copii, nu depun toate diligențele pentru ca, în soluțiile și deciziile lor, interesul superior al copilului să primeze.

De multe ori, copilul devine obiect de litigiu între părinți, iar divorțul sau separarea care intervin între aceștia afectează dreptul copilului de a păstra relații cu ambii părinți, independent de faptul că între aceștia relațiile sunt deteriorate.

Luând în considerare faptul că **noțiunea de „interes superior al copilului” nu este definită** nici în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului care a introdus-o, și nici în O.U.G. nr. 25 și 26/1997 care a preluat-o, rămâne ca instanțele judecătorești, precum și comisiile pentru protecția copilului să aprecieze, de la caz la caz, dacă o anumită decizie sau măsură de protecție este cu adevărat în interesul superior al copilului.

Din informațiile noastre, în multe județe, comisiile pentru protecția copilului discută într-o ședință sute de cazuri, iar deciziile care se iau, în special ca urmare a reevaluărilor periodice, sunt formale. De asemenea, numeroase anchete sociale se fac din birou sau informațiile nu sunt conforme cu realitatea. De exemplu, la câteva zile după ce am primit o copie după ancheta socială de la Autoritatea Tutelară din comuna Moreni, județul Dâmbovița, prin care suntem informați că minorul D., aflat în plasament maternal, este bune îngrijit, acesta decedează în condiții suspecte (Dosar nr. 75/1999).

În cazul care a făcut obiectul Dosarului nr. 450/1999, autoritatea tutelară din sectorul 5 trage concluzia că mama are condiții corespunzătoare pentru creșterea copilului: deci acesta poate fi încredințat mamei, numai că ancheta socială s-a efectuat la apartamentul pe care mama și copilul tocmai urmau să-l evacueze, deoarece instanța a acordat beneficiul contractului de închiriere tatălui.

Respectarea drepturilor copilului, ca urmare a exigențelor convențiilor internaționale ratificate de România, impune adaptarea legislației naționale și modificarea corespunzătoare a cadrului instituțional.

În perspectiva integrării noastre în structurile europene, trebuie luate în considerare recomandările, precum și convențiile elaborate de Consiliul Europei, chiar dacă România nu le-a ratificat încă. În acest sens este necesar să se introducă **medierea, ca metodă extrajudiciară de rezolvare a litigiilor familiale** (Recomandarea Consiliului Europei nr. 1/5 februarie 1998 și Convenția europeană privind exercitarea drepturilor copilului deschisă pentru semnare în ianuarie 1996), precum și **avocatul copilului**, care să acționeze în numele acestuia atunci când părinții nu-l pot reprezenta în urma unui conflict de interese.

În astfel de cazuri, Avocatul Poporului a recomandat autorităților tutelare să desemneze un curator sau să reprezinte în instanță interesele copilului. Chiar dacă primarii cărora ne-am adresat au reacționat prompt (primarii din sectoarele 4 și 5) și au acceptat recomandările noastre, practic nu s-a mai putut interveni la timp deoarece instanțele se pronunțaseră deja.

În urma divorțului, de regulă, copiii sunt încredințați mamei, iar tatăl este obligat la plata pensiei de întreținere. Cu toate că există o hotărâre judecătorească, copilul nu beneficiază de fapt de suma de bani stabilită de instanță, din diverse motive: părintele debitor a dispărut de la domiciliu, nu realizează venituri permanente, întârzie plata pensiei în mod nejustificat etc.

În funcție de particularitățile fiecărui caz în parte, ne adresăm poliției, parchetului, Ministerului Justiției sau autorității tutelare. De regulă, autoritățile sesizate reacționează imediat.

De cele mai multe ori, interesul superior al copilului nu este luat în considerare atunci când pensia de întreținere trebuie stabilită sau recuperată de la tatăl debitor care se află în străinătate.

Deși Convenția ONU privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, din 1956, la care România a aderat în 1991, a fost elaborată tocmai pentru urgentarea soluționării unor astfel de probleme, cazurile concrete au demonstrat contrariul.

Procedurile sunt greoaie atât în România, cât și în țara pe teritoriul căreia se află părintele debitor. De exemplu, în anul 1989, Judecătoria Tulcea admite acțiunea doamnei N. și îl obligă pe tatăl copilului, cu domiciliul în Germania, la plata a 875 de mărci lunar. Cu toate că Ministerul Justiției a întreprins demersurile necesare, **nici după 10 ani copilul, care anul acesta devine major, nu a beneficiat de această pensie de întreținere (Dosar nr. 381/1999).**

Se impune realizarea cel puțin a unei evaluări privind modul în care dreptul copilului la pensia de întreținere din partea părintelui debitor este respectat, mai ales în privința modalităților de stabilire a cuantumului acestei pensii datorită sporirii inflației. De asemenea, legea ar trebui să prevadă, expres, un procedeu de calcul.

Din cererile care ne-au fost adresate, cunoaștem faptul că dificultăți serioase există și pentru obținerea pensiei de întreținere, dar mai ales în faza de executare a hotărârilor.

Pentru a veni în sprijinul respectării drepturilor copiilor la pensia de întreținere, România ar trebui să adopte noi reglementări, în spiritul Recomandării nr. 869/1979 a Consiliului Europei.

ALOCAȚIE DE ÎNTREȚINERE – CONTRIBUȚIE LA ÎNTREȚINERE – PENSIE DE ÎNTREȚINERE

Din cererile care ne-au fost adresate, am constatat că o altă sursă de încălcare a drepturilor copilului o reprezintă lacunele legislative existente în domeniul stabilirii prestațiilor pecuniare destinate întreținerii copiilor încredințați sau dați în plasament unei persoane sau familii.

Astfel, potrivit O.U.G. nr. 26/1997, Comisia pentru Protecția Copilului poate lua ca măsură de protecție încredințarea sau plasamentul copilului unei persoane sau familii. În acest caz, persoana sau familia căreia i s-a încredințat copilul va primi o **alocație lunară de întreținere**, plătită de la bugetul statului. De asemenea, în temeiul aceluiași act normativ, Comisia pentru Protecția Copilului care a hotărât încredințarea sau plasamentul copilului va stabili, dacă este cazul, și **cuantumul contribuției lunare a părinților la întreținerea acestuia**, sume care se

constituie venit la bugetul județului, respectiv la cel al sectorului Municipiului București în subordinea căruia funcționează comisia care a stabilit măsura respectivă.

În paralel cu aceste prevederi, Codul familiei, în cadrul obligației legale de întreținere, reglementează în art. 93 - 95 **pensia de întreținere** la care pot fi obligați părinții, adoptatorii, bunicii, străbunicii, frații și surorile, în măsura în care se îndeplinesc condițiile cerute.

Modul lacunar de reglementare a alocației lunare de întreținere, a contribuției părinților la întreținere și a pensiei de întreținere a determinat o serie de contradicții în activitatea practică a Comisiilor pentru Protecția Copilului și a instanțelor judecătorești.

1. Dosar nr. 153/1998

Prin hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului Brăila, doi copii sunt încredințați bunicii paterni. În urma contestării acestei hotărâri de către bunica maternă, instanța de judecată hotărăște încredințarea copiilor acesteia, cu obligarea tatălui la plata pensiei de întreținere.

Comisia pentru Protecția Copilului consideră că nu mai este competentă cu privire la acest caz, acest fapt având ca rezultat neplata alocației lunare de întreținere reglementată de O.U.G. nr. 26/1997.

Considerăm că în litera și în spiritul O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, actul de încredințare a copiilor prin hotărâre judecătorească, urmare a contestării hotărârii Comisiei pentru Protecția Copilului, nu atrage după sine exonerarea acesteia de obligațiile pe care le are față de copii, aceștia continuând să se afle în dificultate.

Astfel, cei doi minori au dreptul la protecție și asistență din partea Comisiei pentru Protecția Copilului, până la vârsta majoratului, în conformitate cu prevederile art. 18 din O. U.G. nr. 26/1997. Considerăm, de asemenea, că cei doi copii au dreptul la alocația lunară prevăzută de art. 20 din actul normativ sus-menționat.

În acest sens, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr.7/200 care nu a fost înșușită. Ca urmare, Comisia pentru Protecția Copilului Brăila a refuzat luarea măsurii plasamentului la bunica maternă, privând cei doi copii aflați în dificultate de alocația de încredințare la care au dreptul (aproximativ 400.000 lei pentru fiecare copil), apreciind că pensia de întreținere acordată de tată (aproximativ 100.000 lei pentru fiecare copil) și pensia extrem de mică a bunicii sunt suficiente pentru creșterea copiilor.

2. Dosar nr. 32/1997; Dosar nr. 86/2000

Aceste două cazuri relevă o discordanță în aplicarea legislației de către instanțele judecătorești, cu privire la compatibilitatea contribuției părinților la întreținerea copiilor cu pensia de întreținere. În ambele cazuri, copiii sunt încredințați, prin hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului, unei persoane sau familii, fără ca această autoritate să oblige părinții la plata contribuției de întreținere.

Dacă în primul caz instanța o obligă pe bunica minorilor la plata pensiei de întreținere, în temeiul Codului familiei, în calitate de debitor al obligației legale de întreținere, în cel de-al doilea caz este dată o hotărâre judecătorească contradictorie celei dintâi.

Astfel, bunica paternă, căreia minorul i-a fost dat în plasament, a introdus acțiune împotriva părinților pentru majorarea și stabilirea pensiei de întreținere. În contradicție cu cazul anterior, instanța respinge capătul de cerere privind stabilirea pensiei de întreținere în sarcina

mamei minorului, cu motivarea că, prin hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului, nu s-a stabilit în sarcina părinților contribuția lunară la întreținere. Chiar în ipoteza în care aceasta ar fi stabilită, ea se plătește ca venit la bugetul local și nu persoanei care a primit copilul în plasament. Pe de altă parte, în acest caz, instanța nu s-a pronunțat cu privire la majorarea pensiei de întreținere, la plata căreia fusese obligat tatăl, printr-o hotărâre judecătorească anterioară hotărârii de dare în plasament luată de către Comisia pentru Protecția Copilului.

Analiza acestor două cazuri a scos la iveală lacune ale legislației în ceea ce privește compatibilitatea dintre contribuția la întreținere și pensia de întreținere.

În unele cazuri, instanța a considerat legală obligarea la plata pensiei de întreținere (D. nr. 32/1997) în temeiul Codului familiei, independent de stabilirea de către Comisia pentru Protecția Copilului a contribuției la întreținere.

Alte instanțe judecătorești au respins acțiunea de stabilire a pensiei de întreținere, considerând că ambele prestații se exclud reciproc, sau că stabilirea unei sume cu titlu de întreținere este de competența exclusivă a Comisiei pentru Protecția Copilului.

Dacă în ceea ce privește copiii instituționalizați, modul de reglementare a prestațiilor pecuniare care au fost instituite în vederea asigurării întreținerii copilului nu produce efecte negative, în cazul copiilor încredințați sau dați în plasament unei persoane sau familii acesta nu este în interesul superior al copilului.

Ca soluție la această situație, este în interesul copilului să se precizeze în legislație posibilitatea stabilirii pensiei de întreținere (ca o completare la alocația lunară de întreținere), independent de acordarea contribuției la întreținere.

PROTECȚIA FAMILIEI CU COPII

Cererile cu referire la familie sunt relativ frecvente. Cetățenii ne solicită informații diverse, dar mai ales ne solicită să intervenim în rezolvarea conflictelor de familie (între părinți, între aceștia și copii sau între rude).

Fără a interveni în relațiile de familie, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu de multe ori atunci când a avut informații că, prin comportament abuziv, părinții pun în pericol securitatea și chiar viața copiilor.

În cazurile în care autoritatea tutelară a considerat că nu este necesară nici sancționarea părinților și nici separarea copiilor de părinți, am menținut legătura cu autoritățile care au continuat să supravegheze modul în care părinții își exercită drepturile părintești.

Sunt din ce în ce mai multe cereri în care cetățenii se plâng de modul în care primarul, în calitate de autoritate tutelară, dispune instituirea curatelei, sau de refuzul acestuia de a lua asemenea măsuri de protecție.

*Dosar nr. 130/1998 în lucru în anul 1999 (filiația față de tatăl din afara căsătoriei;
clarificarea statutului civil al copilului).*

Nemulțumit de răspunsurile autorităților publice cărora li s-a adresat, domnul Ș.L. din comuna Hălmăgel ne solicită sprijinul pentru rezolvarea situației în care se află. Astfel, ne informează că își crește singur copilul încă de la naștere, deoarece mama acestuia, cu care a conviețuit, i-a părăsit. Copilul poartă numele altui bărbat, soțul mamei, de care aceasta nu a divorțat.

Petiționarul, tatăl natural al copilului, este revoltat de faptul că, deși dorește ca fiul său să-i poarte numele, acest lucru nu este posibil. De asemenea, nu dorește să-și adopte propriul copil, așa cum i s-a sugerat să procedeze.

Copilul, în vârstă de 5 ani, nu beneficiază nici de alocația de stat pentru copii.

Petiționarului i s-au comunicat toate informațiile în legătură cu posibilitățile pe care le are pentru clarificarea statutului civil al copilului.

Ne-am adresat Comisiei pentru Protecția Copilului Arad, solicitându-i luarea unei măsuri de protecție a copilului până la clarificarea situației sale juridice.

Comisia care, potrivit O.U.G. nr. 26/1997, coordonează și activitatea de autoritate tutelară a recomandat instituirea curatelei, măsură dispusă de primarul comunei Hălmăgel.

După ce Judecătoria Gurahonț a admis că domnul S.I. nu este tatăl copilului, iar autoritatea tutelară a eliberat un nou certificat de naștere cu modificările cuvenite, petiționarul a putut astfel să solicite instanței recunoașterea paternității.

Abia după intervenția noastră, autoritățile locale s-au implicat în clarificarea statutului civil al copilului, cu toate că acesta avea deja vârsta de 5 ani, iar tatăl a bătut la toate ușile în căutarea unei soluții convenabile.

Posibilitățile protecției copilului prin tutelă și curatelă nu sunt valorificate. Profitând de faptul că la nivelul județului au fost create serviciile publice specializate pentru protecția copilului, autoritățile locale, în loc să găsească soluții la nivelul comunității, solicită cu ușurință comisiile pentru protecția copilului în vederea plasamentului copiilor în instituții rezidențiale.

Schimbările intervenite după 1990, complexitatea situațiilor din teren, modificările din administrația publică locală, precum și activitatea neperformantă a serviciilor de autoritate tutelară impun regândirea instituției autorității tutelare.

Deplasarea competențelor către autoritatea judiciară ar răspunde tradiției ante și interbelice, care a cunoscut instituția instanței tutelare.

Dreptul la ajutor social

Majoritatea cererilor au ca obiect dificultățile de ordin material și lipsa de sprijin și asistență din partea autorităților.

Este bine cunoscut faptul că singurele prestații familiale sunt ajutorul social, acordat în conformitate cu Legea nr. 67/1995, și alocația suplimentară, acordată potrivit Legii nr. 112/1997.

Dosar nr. 1027/1999 (dreptul la ajutor social).

Un grup de 56 de familii, dintre care majoritatea cu mai mulți copii, din orașul Segarcea, județul Dolj, ne sesizează faptul că de la 1 ianuarie 1999 nu au mai primit ajutorul social la care sunt îndreptățiți potrivit Legii nr. 67/1995.

Suntem informați că **petiționarii au familii numeroase, având în îngrijire mai mulți copii**, și nu dispun de posibilități materiale.

Având în vedere această situație, **ne-am deplasat la Segarcea, pentru investigații**, și am constatat următoarele:

- resursele financiare ale consiliului local nu permit acordarea ajutorului social tuturor persoanelor fără venituri sau cu venituri mici;
- consiliul local modifică periodic criteriile de evaluare a veniturilor;
- lipsa unor venituri minime, permanente, determină persoanele aflate în dificultate să nu contribuie la asigurările sociale de sănătate, acest lucru afectând dreptul la asistență medicală (persoane internate în spital care sunt obligate la plata taxei de spitalizare pe care sunt în imposibilitate să o achite);
- lipsa de perspectivă și de sprijin, din partea autorităților, pentru ocuparea unor locuri de muncă;
- creșterea abandonului școlar.

Pentru a veni în sprijinul acestei comunități, ne-am adresat primarului din orașul Segarcea, Comisiei pentru Protecția Copilului Dolj, Agenției Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, Departamentului pentru Protecția Minorităților Naționale, Inspectoratului Școlar al județului Dolj, Reprezentanței UNICEF și Agenției de Ocupare și Formare Profesională Dolj.

Totodată, ne-am adresat Ministerului Sănătății întrucât, din informațiile noastre, există cazuri în care copiilor nou-născuți nu li s-a eliberat actul constatator al nașterii, aceștia rămânând fără certificate de naștere deoarece familia nu a fost în măsură să achite taxa de spitalizare. (Spitalul nr. 1 din Craiova).

În tot mai multe plângeri, cetățenii solicită intervenția instituției Avocatul Poporului pe lângă autoritățile locale competente să acorde sprijin material sau financiar.

Din examinarea cererilor înregistrate se constată următoarele două situații:

- Unii cetățeni se plâng de faptul că se află într-o situație dramatică, determinată de inexistența unor venituri minime necesare pentru supraviețuire, iar autoritățile refuză să le acorde ajutorul de care au mare nevoie și la care, potrivit legii, se consideră îndreptățiți. Refuzul autorităților este prompt, fiind motivat de lipsa de fonduri. Nu se solicită cetățenilor nici acte doveditoare, nu se realizează ancheta socială și nici nu sunt examinate actele pe care cetățeanul le prezintă pentru a-și justifica cererea. Procedând în acest mod, autoritățile evită să se pronunțe dacă pe fond cetățeanul este sau nu este îndreptățit să primească ajutor social.
- Alți cetățeni (majoritatea) se plâng de faptul că au dosar pentru ajutor social, au primit plata acestuia, dar de la o anumită dată, plata ajutorului a fost sistată. Nemulțumirea acestora este determinată de faptul că situația veniturilor lor nu s-a modificat. S-au modificat însă criteriile de evaluare a veniturilor, care au devenit și mai restrictive (în scopul micșorării numărului de persoane beneficiare).

Cei cărora li s-a sistat plata ajutorului social au de făcut față unor noi dificultăți, așa cum am constatat cu prilejul investigațiilor realizate la primăria din orașul Segarcea.

Deoarece nu contribuie la asigurările sociale de sănătate, persoanele internate în spital sunt obligate la plata spitalizării și, pentru că sunt în imposibilitate de plată, adesea fug din

spital, abandonându-și documentele de identitate. Mai mult, am identificat cazuri în care mamele care au născut, dar nu au plătit spitalizarea, nu li s-a eliberat certificatul constatator al nașterii copilului, necesar întocmirii certificatului de naștere.

Mulți copii din astfel de familii sărace abandonează școala, astfel încât nu mai au acces nici la plata alocației de stat pentru copii.

Trebuie subliniat faptul că cei mai defavorizați sunt rromii, iar în cursul acestui an au fost înregistrate plângeri de la două comunități: 101 de plângeri din comuna Vâlcele, județul Covasna, și 56 de plângeri din orașul Segarcea, județul Dolj.

Autoritățile locale cărora le-am solicitat informații sau luarea unor măsuri de sprijin ne-au răspuns cu promptitudine, dar, concret, nici un cetățean care a solicitat acordarea ajutorului social nu l-a primit.

Nici cei care s-au plâns instanțelor de contencios administrativ nu au avut câștig de cauză. Activitatea autorităților s-a focalizat pe reducerea numărului de dosare și nu pe acordarea de alte ajutoare.

Toate dosarele care au ca obiect ajutorul social sunt în așteptare.

Multe familii cu copii din comuna Vâlcele nu beneficiau nici de alocația suplimentară.

Ca urmare a intervenției noastre, autoritățile locale au sprijinit rromii din comunitatea din Vâlcele să beneficieze de alocația suplimentară, dar aceasta nu li s-a acordat deoarece actele necesare constituirii dosarului fie că nu existau, fie erau foarte deteriorate.

Pentru a sprijini copiii din această comunitate, ne-am adresat și Direcției pentru Protecția Copilului, Inspectoratului Școlar Covasna, precum și Departamentului pentru Protecția Copilului din cadrul Guvernului, solicitându-le ca prin mijloace specifice sau prin anumite programe să-i sprijine pe copiii rromi.

Nici una dintre autoritățile menționate nu a răspuns.

Față de considerațiile prezentate în raportul precedent este necesar să mai subliniem încă o dată faptul că Legea nr. 67/1995 nu a suferit modificări.

Majoritatea autorităților locale, în special din comune, au încetat de mult timp să mai acorde ajutor social celor lipsiți de venituri, în primul rând din lipsa de fonduri.

Fondul Național de Solidaritate, creat prin O.U.G. nr. 118/1999 care reprezintă o sursă suplimentară de finanțare pentru ajutorul social, este prima măsură în sprijinul autorităților locale aflate în imposibilitate de a plăti ajutorul social celor îndreptățiți.

Se impune reconsiderarea modului de acordare a ajutorului social și a sursei de finanțare a acestuia.

Ar fi mai utilă introducerea unui venit minim garantat, pe baza unor criterii și condiții restrictive stabilite prin lege, pentru a se evita tratamentul discriminatoriu al persoanelor defavorizate.

Având în vedere această situație, Avocatul Poporului a recomandat tuturor autorităților care au suspendat plata ajutorului social din lipsă de fonduri să solicite completarea fondurilor din Fondul național de solidaritate creat prin O.U.G. nr. 118/1999. Astfel, ne-am adresat primarilor din comuna Vâlcele, județul Covasna, orașul Costești, județul Argeș, comuna Mănești, județul Prahova, comuna Sulița, județul Botoșani, orașul Băicoi, județul Prahova, comuna Băneasa, județul Galați, comuna Livezile, județul Bistrița-Năsăud, comuna Grințieș, județul Neamț, și comuna Ciurea, județul Iași.

Dreptul la locuință socială

Numeroase cereri au ca obiect solicitarea sprijinului pentru obținerea de **locuințe sociale**, în conformitate cu Legea locuinței nr.114/1996.

Dosar nr. 62/1999 (locuință socială).

Domnul C.J.G, în vârstă de 24 de ani, căsătorit, din Municipiul București, sector 5, ne-a solicitat sprijinul pentru obținerea unei locuințe sociale, deoarece demersurile sale pe lângă Primăria sectorului 5 și Primăria Municipiului București au rămas fără rezultat. Petiționarul a mai depus memorii la Președinția României și la Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor de la Camera Deputaților.

Ne-am adresat **primarului sectorului 5**, solicitând informații cu privire la modul de soluționare a cererii.

În aceeași lună, petiționarul primește din partea primăriei două adrese contradictorii: prin adresa nr. 387 (ca urmare a solicitărilor instituției Avocatul Poporului) este invitat la primărie pentru constituirea dosarului în vederea repartizării unei locuințe sociale, iar prin adresa nr. 544 i se comunică (răspuns la solicitarea sa personală) că nu există posibilități pentru repartizarea de locuințe sociale.

Ne-am adresat **Consiliului Local al sectorului 5**, solicitând acestuia să ne comunice dacă în urma analizării dosarului respectiv familia C. a fost trecută pe lista de priorități și la ce poziție, având în vedere faptul că, **între timp, s-a născut și un copil**. Or, în conformitate cu prevederile Legii nr.114/1996, familia respectivă beneficiază de prioritate.

Deoarece la orice solicitare a noastră primarul sectorului 5 ne-a răspuns în termeni foarte generali, ne-am adresat **Primarului General al Capitalei**, după ce am întreprins o **investigație proprie** în legătură cu toate cererile care au ca obiect repartizarea de locuințe sociale.

Serviciul locativ ne-a răspuns că cererea domnului C.J.G. a fost luată în evidență Primăriei Municipiului București pentru a fi soluționată în funcție de posibilități, cu toate că, în anul 1998, același serviciu îi răspunsese că această cerere nu este de competența P. M. B., recomandându-i să se adreseze primăriei de sector.

Totodată, petiționarul este informat, printr-o adresă a P.M.B., că a fost luat în evidență, deși anterior i se comunicase că urmează deja să i se încheie contract de închiriere pentru un imobil în raza sectorului 5.

Nici în prezent petiționarul nu a putut ocupa acest spațiu deoarece nu este disponibil și, mai mult, este revendicat de către fostul proprietar.

Situația petiționarului nefiind încă rezolvată, ne vom continua demersurile, în această etapă, la Consiliul General al Municipiului București.

Precizăm că, pentru urgentarea demersurilor, petiționarul se prezintă săptămânal în audiență la instituția Avocatul Poporului, împreună cu soția și copilul în vârstă de câteva luni.

Acest din urmă caz este semnificativ pentru a ilustra dificultățile pe care le întâmpină cetățenii îndreptățiți să primească locuințe sociale.

Deoarece informațiile primite de la petiționari și de la autorități au fost insuficiente, iar unele acte administrative atașate plângerilor sunt contradictorii s-a decis realizarea unor investigații în vederea formulării unor recomandări precise autorităților locale.

În acest sens, ne-am deplasat la toți cetățenii care au formulat plângeri, precum și la consiliile locale ale sectoarelor 3, 4 și 5.

Concluziile desprinse în urma investigațiilor realizate sunt următoarele:

- nu este constituit la nivelul sectoarelor un fond de locuințe sociale;
- spațiile devenite disponibile din diverse motive, de regulă, se atribuie celor care le identifică, dacă între timp Primăria Municipiului București nu le repartizează altor solicitanți;
- nu există criterii ce ar trebui stabilite anual de către consiliile locale conform Legii nr.114/1996;
- nu există liste cu ordinea de prioritate în acordarea locuințelor sociale conform Legii nr. 114/1996 și nici transparență în modul în care se desfășoară această activitate.

Consiliilor locale din cele trei sectoare li s-a recomandat să elaboreze criterii și liste de prioritate în acordarea locuințelor sociale. Am solicitat copii după aceste documente, precum și poziția fiecărui petiționar în parte, în raport de acestea.

Este de subliniat atitudinea refractară a funcționarilor de la spațiul locativ față de împuterniciții Avocatului Poporului.

Cu acest prilej, am constatat, de asemenea, că **atitudinea unor funcționari față de petiționarii** care solicită acordarea unor drepturi prevăzute de lege sau care solicită informații **este de desconsiderare și dispreț.**

Este semnificativ faptul că în multe birouri în care se lucrează cu publicul, în mod deliberat nu există **scaune decât pentru funcționari**, cetățenii, indiferent de vârstă și de starea de sănătate, fiind nevoiți să stea în picioare în fața celui care dispune asupra cererii sale.

Majoritatea dosarelor care au ca obiect dreptul la locuință socială sunt în lucru, inclusiv cele deschise ca urmare a cererilor înregistrate în cursul anului 1998.

Periodic, revenim la autoritățile locale pentru a ne informa de stadiul de soluționare a cererilor de acordare a locuințelor sociale.

Și în alte orașe din țară situația în acest domeniu este asemănătoare cu cea din București.

DREPTUL LA EDUCAȚIE ȘCOLARĂ

Problemele cu care suntem sesizați prin plângerile adresate sau față de care ne sesizăm din oficiu sunt diverse: încălcarea dreptului la educație școlară, violența în școli, nemulțumiri privind modul de evaluare a cunoștințelor la examenele de capacitate sau bacalaureat, neacordarea burselor sociale sau întârzierea plății acestora.

Mulți petiționari se plâng de faptul că, din cauza dificultăților materiale cu care se confruntă, sunt nevoiți să întrerupă școlarizarea copiilor chiar dacă rezultatele școlare ale acestora sunt remarcabile.

Fără loc de muncă și fără nici un sprijin material din partea autorităților, din ce în ce mai multe familii nu mai pot face față cheltuielilor cotidiene pe care le presupune frecventarea școlii de către copiii de vârstă școlară.

Lipsurile materiale (îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite școlare, alimente), reprezintă una din cauzele abandonului școlar. Numărul elevilor care au abandonat învățământul general obligatoriu în anul școlar 1997/1998 a fost de 19.291. În învățământul liceal, procentul abandonului a fost în același an de 4,2, iar în învățământul vocațional de aproximativ 7%. La aceasta se adaugă un număr mare de copii care frecventează școala mai mult simbolic.

Mediul școlar a devenit un mediu agresiv, violența manifestându-se pe multiple planuri: între elevi, violența profesorilor împotriva elevilor și a elevilor împotriva profesorilor, violența unor persoane din afara școlii asupra elevilor, dar și a profesorilor.

În ultimii ani, în școală se consumă chiar și droguri, iar numărul elevilor care consumă alcool și tutun este în creștere.

De asemenea, rata criminalității a crescut constant din anul 1990, iar participarea elevilor la faptele comise cu violență este într-o proporție îngrijorătoare.

Copiii romei sunt una din categoriile de copii dintre cei mai vulnerabili, iar cuprinderea lor în sistemul de învățământ este semnificativ redusă în comparație cu media națională.

Autosesizare, Dosar nr. 30/1999 (dreptul la educație școlară).

Cu prilejul unei investigații care a făcut obiectul unui alt dosar (nr. 346/1999) s-a constatat că la Spitalul Filaret din București unii copii stau internați câte 10-12 luni, fără să beneficieze de pregătire școlară pe durata spitalizării.

Am constatat că această situație caracterizează multe spitale în care sunt internați copii care suferă de boli cronice. Prin urmare, Avocatul Poporului s-a autosesizat.

Ne-am adresat Ministerului Sănătății, precum și Ministerului Educației Naționale solicitând acestora informații în legătură cu posibilitățile de școlarizare ale copiilor internați vreme îndelungată în spitale/sanatorii și măsurile care se vor lua pentru a evita întreruperea studiilor/abandonul școlar din cauza unor boli cronice.

Ministerul Educației Naționale ne comunică faptul că pentru elevii care suferă de afecțiuni cronice se poate organiza continuarea studiilor, la solicitarea Direcțiilor de Sănătate Publică, în școli organizate în sanatorii și preventorii sau în clase organizate în diferite unități spitalicești.

Ca urmare a intervenției noastre, Ministerul Sănătății s-a adresat tuturor Direcțiilor de Sănătate Publică, solicitând acestora să colaboreze cu Inspectoratele Școlare pentru a organiza și asigura continuitatea procesului de învățământ pentru copiii internați și care suferă de afecțiuni cronice.

Autosesizare, Dosar nr. 1110 (violența în școli).

În urma informațiilor transmise prin mass-media în legătură cu o serie de fapte de violență petrecute în școli, ne-am adresat Ministrului Educației Naționale și Ministrului de Interne solicitând informații în legătură cu măsurile care vor fi luate pentru a asigura protecția și securitatea elevilor și a profesorilor din instituțiile de învățământ.

Totodată, ne-am exprimat disponibilitatea de a colabora în vederea identificării unor soluții de prevenire, diminuare și combatere a fenomenului infracțional în rândurile tineretului școlar.

La data de 17 februarie 2000, a avut loc o întâlnire de lucru organizată la Ministerul Educației Naționale, la care au participat reprezentanți ai Ministerului de Interne și ai instituției Avocatul Poporului.

În scopul prevenirii agresiunilor comise în incinta ori în apropierea unităților de învățământ, Inspectoratul General al Poliției a elaborat un program-cadru care a fost trimis pentru adaptare și aplicare la toate inspectoratele județene de poliție și Direcției Generale de Poliție a Municipiului București.

De asemenea, fiecare unitate de învățământ a fost repartizată în responsabilitatea unui polițist, care, periodic, împreună cu conducerea școlilor respective analizează și stabilesc măsuri comune, în scop preventiv.

La nivelul Municipiului București, a fost elaborat un plan de măsuri specifice pentru combaterea infracțiunilor în zona unităților de învățământ, prin echipe de lucrători de judiciar și ordine publică.

Pe lângă alte acțiuni specifice de prevenire, Ministerul de Interne are în vedere prezența mai activă și eficientă, prin patrulare, a sectoriștilor și agenților de ordine, în apropierea unităților de învățământ, mai ales la orele când se intră și se iese de la cursuri și stabilirea unor modalități rapide de anunțare a poliției pentru o intervenție în timp util (nume și numere de telefon afișate în locuri vizibile), pentru identificarea autorilor de infracțiuni.

Dosar nr 775/1999 (evaluarea unei lucrări).

Doamna N.G., din București, ne sesizează modul defectuos în care s-a făcut evaluarea unei lucrări la examenul de bacalaureat, în urma căreia fiica sa nu a promovat examenul.

Totodată, petiționara afirmă că a fost agresată de unii angajați ai Liceului M.Cervantes și că memoriul adresat Ministerului Educației Naționale a rămas fără răspuns.

Ne-am adresat Inspectoratului școlar al Municipiului București, solicitând informații în legătură cu cazul respectiv.

În urma verificărilor întreprinse, Inspectoratul școlar ne informează în legătură cu modul în care s-a desfășurat examenul de bacalaureat.

În primul rând sunt confirmate o serie de încălcări ale regulamentului de desfășurare a examenului:

- în mod eronat s-a trecut pe borderou nota 5 în loc de nota 3, așa cum era pe lucrare, corectarea notei făcându-se imediat;
- nu s-a încheiat proces-verbal de predare-primire a documentelor și a logisticii necesare desfășurării examenului de bacalaureat, între conducerea liceului și comisia de bacalaureat, așa cum prevede regulamentul;
- procesul verbal încheiat la data de 15 iulie 1999, cu ocazia predării documentelor privind examenul, nu era semnat de președintele comisiei și de managerul școlii, ci de acesta și secretarul școlii;
- deși în procesul-verbal se menționează că se predau și borderourile de notare la disciplinele socio-umane, în timpul investigației, acestea nu au fost găsite (ca atare, nu s-a putut constata dacă punctajul acordat fiicei doamnei N.G. a fost conform baremului de corectare);
- păstrarea documentelor aferente examenului în mai multe locuri și existența a două rânduri de chei a permis accesul conducerii la documente;

Se confirmă, totodată, incidentul dintre petiționară și angajați ai liceului.

Luând în considerare rezultatele investigației, este de înțeles nemulțumirea petiționarei. Cazul este în lucru deoarece contestația doamnei N.G. față de evaluarea lucrării nu a fost încă soluționată.

Dosar nr. 774/1999 (reînscriserea la liceu, ca urmare a repetenției).

Domnul B.V. s-a adresat instituției noastre deoarece consideră că dreptul la educație al fiului său este încălcat, prin refuzul reînscrierii acestuia în clasa a IX a la Liceul „Traian Vuia” din București.

În sprijinul afirmațiilor sale, petiționarul atașează o serie de dovezi prin care demonstrează că demersurile sale au rămas fără rezultat.

Acesta a invocat, în favoarea reînscrierii fiului său la liceul respectiv, art. 64 din „Regulamentul examenului de admitere în liceu 1999” aprobat prin Ordin al Ministrului nr. 4764 din 14 octombrie 1998.

Ne-am adresat Inspectoratului școlar al Municipiului București, căruia i-am transmis în copie memoriul petiționarului, solicitând informații suplimentare.

Din răspunsul primit rezultă faptul că nu se mai poate face nimic, întrucât fiul petiționarului a pierdut redistribuirea. Se menționează, de asemenea, faptul că art. 64 din Regulamentul aprobat prin Ordinul MEN nr. 4764 a fost abrogat prin Ordinul M.E.N. nr. 3364 din 01.03. 1999.

Nu am considerat dosarul finalizat, chiar dacă se încheiase primul semestru al anului școlar în curs.

Liceul „Traian Vuia” a eliberat o adeverință care să servească la redistribuire pe data de 13 iulie 1999, iar redistribuirea a avut loc pe bază de liste, în perioada 14-17 iulie.

Fiul petiționarului nu figura pe listele respective, iar accesul în sală nu i-a fost permis numai pe baza adeverinței respective.

La repetatele demersuri întreprinse de petiționar, răspunsurile au fost formale sau incomplete, astfel încât elevul respectiv, cu toate că avea dreptul să fie reînscris la un liceu unde erau locuri vacante, nu și-a putut exercita efectiv acest drept.

Dosar nr. 455/1999 (prelungirea anului școlar pentru motive medicale).

Domnul N.F. ne solicită sprijinul în vederea prelungirii anului școlar pentru fiul său, elev în clasa a XI- a la Liceul „N. Iorga”.

Petiționarul ne relatează faptul că, deși avea motive medicale grave (traumatism cranio-cerebral) și acte doveditoare, elevului respectiv nu i s-a prelungit anul școlar. Astfel, acesta a rămas corigent la trei materii.

Ne-am adresat Ministerului Educației Naționale, solicitând reanalizarea cazului și luarea măsurilor corespunzătoare.

Ca urmare a intervenției noastre, M. E. N. a aprobat prelungirea anului școlar și reexaminarea elevului respectiv.

IMPLICAREA ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE

Se cunoaște faptul că instituția Avocatul Poporului este organizată numai la nivel central. De aceea, organizațiile neguvernamentale, care desfășoară programe în favoarea copiilor în diferite județe din țară, ne-ar putea sprijini în efortul nostru de a identifica situațiile de încălcare a drepturilor copilului, pentru a putea interveni în timp util pe lângă autoritățile publice obligate să ia măsuri.

De la începutul anului, am primit sesizări, care formează deja obiectul unor dosare, numai din partea organizațiilor S.O.S.-Satele copiilor și Salvați Copiii privind încălcarea dreptului la alocație de stat a copiilor preșcolari ocroțiți în centre private de plasament și a copiilor refugiați.

Totodată, S.O.S.-Satele Copiilor ne-a solicitat sprijinul, considerând că modul în care Secția de poliție nr. 11 din București organizează recunoașterea, de către un copil, pe care îl are în plasament, a agresorilor săi pune în pericol securitatea acestuia. Activitatea respectivă a fost amânată, iar șeful secției respective ne-a informat că vor fi luate toate măsurile, astfel încât, pe timpul desfășurării cercetărilor, securitatea copilului să fie asigurată.

CONCLUZII

Acest raport are la bază plângerile și sesizările din oficiu înregistrate în perioada octombrie 1998 - august 2000.

O serie de concluzii au fost posibile, ca urmare a investigațiilor proprii care s-au desfășurat în teren.

De asemenea, informațiile noastre au fost complexe și au permis cunoașterea aprofundată a cazurilor. Datele transmise de petiționari au fost coroborate cu informațiile obținute de la autoritățile publice (administrative și instanțe judecătorești), iar investigațiile proprii au completat tabloul cazurilor luate în lucru.

Deși sunt identificate multe situații de încălcare a drepturilor copilului, întâmpinăm dificultăți din partea autorităților administrației publice pentru înlăturarea acestora.

Cel mai semnificativ exemplu este cel referitor la plata alocației de stat pentru copii.

Este discriminatoriu faptul că preșcolarii ocrotiți de către organismele private autorizate nu beneficiază de plata alocației de stat pentru copii. De asemenea, sunt copii care nu au putut beneficia de alocația de stat până la vârsta școlarizării, deoarece părinții locuiesc într-o anumită localitate fără forme legale.

Din momentul școlarizării copiilor, plata alocației se realizează de către Ministerul Educației Naționale, cu toate că situația care a determinat neplata alocației de stat pentru copii de către Direcțiile de Muncă și Protecție Socială nu s-a modificat: copiii respectivi sunt în continuare ocrotiți de organisme private autorizate, iar părinții care au locuit fără forme legale într-o localitate au rămas în continuare în aceeași situație.

Deci, motivele pentru care Direcțiile Generale de Muncă și Protecție Socială nu plătesc copiilor preșcolari alocația de stat pentru copii nu constituie impedimente pentru Ministerul Educației Naționale care, în aceleași situații, plătește copiilor școlari alocația de stat.

Unele situații sunt inedite, aproape imposibil de imaginat că există. Un exemplu semnificativ este cel privind respectarea (sau încălcarea) drepturilor copiilor ocrotiți prin activitatea Asociației Pro Vita pentru născuți și nenăscuți. Este legală încredințarea copilului de către părinți printr-un act sub semnătură privată unei persoane sau unei asociații? Este legală încredințarea unui copil unei persoane fizice, cetățean român sau cetățean străin, printr-un act notarial? Perpetuarea unor astfel de situații este în interesul superior al copilului?

Cu prilejul examinării plângerilor și a sesizărilor din oficiu cu acest subiect, și cu altele, vom fi în măsură să răspundem la asemenea întrebări.

Sperăm că rapoartele speciale privind respectarea drepturilor copilului vor fi utilizate de către autoritățile publice pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu.

RECOMANDĂRI PENTRU MODIFICAREA LEGISLAȚIEI

În general, legislația referitoare la drepturile copilului trebuie reconsiderată, pe de o parte, în sensul corelării diferitelor texte de lege, iar pe de altă parte, în sensul armonizării acestora cu prevederile Convenției internaționale a drepturilor copilului.

Până în prezent, nici una dintre autoritățile administrației publice nu și-a asumat, efectiv, rolul de coordonator al reformei cadrului legislativ și administrativ.

Cu toate că, recent, a fost creată Agenția Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, competiția și paralelismul între diferite instituții guvernamentale se mențin.

O.U.G. nr. 25/1997 cu privire la regimul juridic al adopției.

Este necesară o intervenție legislativă imediată, deoarece O.U.G. nr. 25/1997, aprobată prin Legea nr. 87/1998, este lacunară și imprecisă, mai ales în privința adopției internaționale.

În concordanță cu Convenția de la Haga (1993) și Convenția ONU a drepturilor copilului (1991), trebuie să fie definită noțiunea de adopție internațională și să se prevadă expres caracterul subsidiar al acesteia.

De asemenea, este necesară o prevedere expresă potrivit căreia adopția internațională să reprezinte o alternativă de protecție a copilului aflat în dificultate, atunci când încredințarea copilului unei familii (altă decât asistentul maternal) nu se poate realiza în țară.

O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate.

Este necesară eliminarea discriminării privind plata alocației de plasament între copiii aflați în dificultate și cei încredințați (sau în plasament) spre creștere și educare, ca urmare a luării unei măsuri de protecție pe cale administrativă (inclusiv tutelă) sau pe cale judecătorească.

Completarea art. 20 în sensul că *alocația se plătește persoanei, reprezentantului familiei desemnat de comisie sau de către instanța judecătorească sau organismului privat autorizat, căruia i-a fost încredințat sau dat în plasament copilul.*

După dobândirea capacității depline de exercițiu, copilul devine titularul dreptului la alocația prevăzută la alin.(1) dacă își continuă studiile în instituții publice sau particulare autorizate până la absolvirea acestora, dar fără a depăși vârsta de 26 de ani.

Este urgentă necesitatea reglementării specifice întrucât art. 23-30 din O.U.G. nr. 26/1997 republicată (aprobată prin Legea nr. 108/1998) care stipulau măsurile educative aplicabile minorilor care săvârșesc fapte penale, dar care nu răspund penal, au fost declarate neconstituționale încă din luna martie 1999.

Introducerea unor prestații familiale specifice pentru familiile sărace cu copii pentru prevenirea plasamentului (instituțional și familial) și a abandonului.

Reglementarea statutului asistentului maternal și a drepturilor copilului aflat în plasament la acesta (alocație de hrană, rechizite, echipament).

Introducerea unor standarde minime de hrană, echipament și de personal finanțate de la bugetul de stat, aceleași pentru toți copiii aflați în plasament instituțional și familial.

Legea nr. 67/1995 privind ajutorul social.

Practic, Legea nr. 67/1995 nu se mai aplică, aceasta fiind esențial modificată prin H. G. nr. 125/1996.

Modificarea Legii nr. 67/1995 ar trebui să se facă în primul rând prin precizarea surselor de finanțare. De la bugetul de stat nu s-au mai alocat fonduri cu această destinație (art. 21), iar taxa de trecere a frontierei nu se mai aplică (art.23).

Completarea fondurilor destinate plății ajutorului social de la Fondul național de solidaritate, constituit prin O.U.G. nr 118/1999, nu rezolvă problema finanțării ajutorului social și nici nu elimină confuziile create prin H. G. nr. 125/1996.

Ar fi mai utilă reglementarea ajutorului social ca venit minim garantat, pe baza unor criterii și condiții restrictive stabilite prin lege, pentru a evita tratamentul discriminatoriu, marginalizarea sau chiar excluderea socială a celor care sunt în mare dificultate. Ar trebui să se precizeze sursele din care se constituie fondurile necesare plății ajutorului social și ponderea acestora.

Codul familiei

Introducerea medierii ca metodă extrajudiciară de rezolvare a litigiilor familiale, precum și un avocat al copilului care să-l reprezinte atunci când există un conflict de interese între acesta și părinții săi sau între copil și reprezentantul său legal.

Deplasarea atribuțiilor de autoritate tutelară către o autoritate judiciară specială, pentru a evita limitarea exercitării drepturilor omului prin decizii administrative.

Reglementarea adopției și a declarării judecătorești a abandonului incluse în Codul familiei.

Reconsiderarea tutelei în sensul de măsură privilegiată de protecție a copilului lipsit de ocrotirea părinților. Acest lucru se impune cu atât mai mult cu cât, ca urmare a reconstituirii dreptului de proprietate, mulți copii pot avea bunuri proprii.

Pentru a evita prelungirea statutului de copil abandonat prin hotărâre judecătorească, ar trebui reglementată obligația numirii unui tutore pentru astfel de copii.

Pentru încurajarea ocrotirii copilului aflat în dificultate prin tutelă, ar trebui ca acesta să beneficieze de plata alocației de încredințare care se acordă în cazul plasamentului sau încredințării copilului la o persoană sau familie.